

2020Z13986

Vragen van het lid Azarkan (DENK) aan de staatssecretaris van Financiën over tienduizenden burgers die jaren last hadden van 'fraudevermoedens' van de Belastingdienst (ingezonden 14 juli 2020).

Vraag 1

Bent u op de hoogte van de nieuwe berichtgeving over 'Geheim fraudeproject: Tienduizenden burgers hadden jaren last van 'fraudevermoedens'? 1)

Antwoord vraag 1

Ja.

Vraag 2

Bent u op de hoogte van de nieuwe berichtgeving over 'Project 1043- Belastingdienst hield nog een omstreden fraudejacht nu bij aangifte inkomen'? 2)

Antwoord vraag 2

Ja.

Vraag 3

Waarom heeft u het project 1043 verzwegen, terwijl Kamerleden u daar wel naar gevraagd hebben?

Antwoord vraag 3

Eind april ben ik, tijdens achtergrondgesprekken met journalisten van Trouw en RTL Nieuws, op de hoogte gesteld van het feit dat er in het kader van de uitvoerings- en handhavingsstrategie bij de inkomstenbelasting gebruik wordt gemaakt van projectcode 1043. Zodra deze signalen bij mij bekend waren, is een projectgroep ingesteld om een feitenonderzoek te doen naar de totstandkoming en het gebruik van deze projectcode. Om dit onderzoek zorgvuldig te kunnen uitvoeren was tijd nodig. ~~Dit feitenonderzoek is inmiddels afgerond.~~

Vraag 4

Nemen u, het ministerie van Financiën en de Belastingdienst de Kamer nog wel serieus, nu de Kamer opnieuw onvolledig en onjuist is geïnformeerd?

Antwoord vraag 4

Wij informeren de Kamer altijd naar eer en geweten en zo juist en volledig mogelijk.

Vraag 5

Bent u op hoogte van het grondwettelijke recht van de Kamer (art. 68 Grondwet) om alle inlichtingen te ontvangen? Waarom leeft u de wet niet na?

Antwoord vraag 5

Wij informeren de Kamer altijd naar eer en geweten en zo juist en volledig mogelijk.

Vraag 6

Heeft u het ministerie van Financiën en de Belastingdienst nog wel onder controle? Hoe reageert u op de berichtgeving dat het kerndepartement en de Belastingdienst elkaar niet meer vertrouwen? Hoe reageert u op de berichtgeving dat de Belastingdienst zijn eigen gang gaat en denkt aan niemand verantwoording schuldig te zijn?

Antwoord vraag 6

Wij staan voor een open en veilig klimaat, waar medewerkers in hun kracht gezet worden, zich veilig voelen en fouten kunnen maken en daarvan kunnen leren. Veiligheid en vertrouwen zijn belangrijke randvoorwaarden om, ook op de andere vlakken, aan de gewenste cultuur te werken. De prioriteit van het programma leiderschap en cultuur ligt daarom in de eerste fase op het creëren van een open en veilig werkklimaat en het versterken van de samenwerking om de grote inhoudelijke opgaven te kunnen realiseren, met nadrukkelijke aandacht voor burgers en bedrijven. De top van het ministerie en de Belastingdienst heeft een belangrijke voorbeeldfunctie in het toewerken naar de gewenste cultuur. De afgelopen periode hebben de top van het ministerie en de Belastingdienst daarom intensief over de onderlinge samenwerking en het noodzakelijke leiderschap gesproken, mede in relatie tot actuele gebeurtenissen, zoals de aangifte. We kijken hierin niet alleen vooruit, maar reflecteren ook op het verleden om hiervan te kunnen leren. De komende periode blijven we als top van het ministerie en de Belastingdienst veel tijd en aandacht besteden aan de onderlinge samenwerking. Om zo te bouwen aan het herstel en fundament van vertrouwen en veiligheid, zowel naar buiten naar de burgers en bedrijven als intern gericht naar de medewerkers in de organisatie.

Vraag 7

Kunt u aangeven of de Belastingdienst de volgende selectiecriteria (etniciteit, tweede nationaliteit, buitenlandse achternaam en geboorteplaats) heeft gebruikt in zijn fraudejacht 'project 1043'? Kunt u dit uitsluiten?

Antwoord vraag 7

Er was en is geen sprake van een fraudejacht maar van het uitvoeren van toezicht en handhaving met als uiterste uitkomst een strafrechtelijke vervolging. Bij het selecteren van aangiften waarbij mogelijk sprake is van systeemfraude IH spelen de in de vraag genoemde criteria etniciteit, tweede nationaliteit, buitenlandse achternaam en geboorteplaats geen rol. Het gegeven etniciteit en geboorteplaats komt in de query's niet voor. De achternaam van belastingplichtigen komt wel in de query's voor maar is niet gebruikt voor de selectie.

De tweede nationaliteit wordt sinds 31 januari 2015 niet meer door de Basisregistratie Personen verstrekt en is 23 juli 2015 uit de persoonsadministratie van de Belastingdienst, Beheer van Relaties (hierna: BVR) verwijderd. Sindsdien komt dit gegeven ook niet meer voor in de query's. Het veld met het gegeven over de eerste nationaliteit werd in juli 2019 uit de blauwdruk -het overzicht van relevante fiscale gegevens voor een aanvraag- en in november 2019 uit de query's

Met opmerkingen [] 7,8,9: afwachten
memo van CAP over BVR

Met opmerkingen []
KI&S gebruikt noch in queries, noch in risicomodellen, noch in selectieregels "nationaliteit". Wel is een paar maanden geleden gemeld dat er in de applicatie GID (generieke informantendesktop) een (in principe ongebruikte) kolom stond waarvan sommige cellen gevuld met het gegeven "nationaliteit". GID staat voor Generieke Informanten Desktop. Deze applicatie wordt wel intensief door telefonie gebruikt. Deze kolom werd niet gebruikt in de dialoogondersteuning of andere instructies, voor zover wij hebben kunnen nagaan, maar het gegeven was wel zichtbaar voor informanten.

Er is toen meteen opdracht gegeven deze kolom te verwijderen. Omdat we gedurende de aangiftecampagne IH vanwege risico's op damage in telefonie-applicaties geen releases in dat soort applicaties draaien, is deze kolom verwijderd in de eerstvolgende release GID na de aangifte-campagne. Dat was op 7 mei.

Met opmerkingen [] MKB: er kunnen nog oude BRP-lijsten in omloop zijn.
[] dubbele nationaliteit kan ook nog in vrije invulvelden BVR staan. Daar is ook op te queryen en te zoeken.

aan de Poort –de medewerkers van de Belastingdienst in Heerlen, waar aangiften inkomensheffingen binnenkomen- verwijderd omdat het niet werd gebruikt bij de selectie, en handhaven van het veld een ongewenst ander beeld zou kunnen geven.

Er is bij project 1043 een keer een centrale selectieregel ingezet waarbij onder andere gebruik is gemaakt van het nationaliteitsgegeven. Tijdens het besloten deel van de technische briefing op 2 juli jl. is aan uw Kamer hierover een toelichting gegeven.

Daarnaast is in een CAF-onderzoek, op basis van en met toestemming van de Officier van Justitie uit strafrechtelijk onderzoek verkregen informatie, een lokale query gevraagd waarbij onder meer de nationaliteit een rol speelde. Dat was omdat, zoals was gebleken uit strafrechtelijk onderzoek, een bepaald fenomeen zich voordeed binnen een bepaalde specifieke groep. Het doel van de gevraagde query was een poging om met de resultaten vast te kunnen stellen wat de omvang van het fenomeen was en welke aangiften uitgevraagd en beoordeeld zouden moeten worden voor mogelijke navorderingen. De wens om kennis te nemen van de omvang kwam mede vanuit de leiding van de Belastingdienst en het Functioneel Parket. Aan het queryverzoek is niet tegemoetgekomen en derhalve is de gevraagde query niet geleverd. Deze specifieke casus wordt ook aangehaald in het advies van advocaat Biemond dat als basis heeft gediend voor een melding bij het Openbaar Ministerie van het redelijk vermoeden van een strafbaar feit begaan door de Belastingdienst.

Vraag 8

Bent u het ermee eens dat selecteren op basis van etniciteit, tweede nationaliteit, buitenlandse achternaam of geboorteplaats in strijd is met het non-discriminatiebeginsel (artikel 1 van onze Grondwet)?

Antwoord vraag 8

De Autoriteit Persoonsgegevens (hierna AP) heeft op 17 juli jl. haar onderzoek naar de Belastingdienst/Toeslagen gepubliceerd¹. In dit rapport geeft de AP een beoordelingskader, waarmee zij beoordeelt of het verwerken van nationaliteiten door de Belastingdienst/Toeslagen discriminerend is. In het beoordelingskader wordt kort gezegd geanalyseerd of twee casus vergelijkbaar zijn en of er onderscheid wordt gemaakt tussen deze casus. Vervolgens moet worden beoordeeld of dit onderscheid tot nadeel heeft geleid en of er een objectieve rechtvaardiging bestaat voor het gemaakte onderscheid. Wij sluiten ons aan bij dit beoordelingskader, om te bepalen of sprake is van discriminatie.

Bij het selecteren op basis van etniciteit, dubbele nationaliteit, buitenlandse achternaam, of geboorteplaats is sprake van een onderscheid. Dit onderscheid leidt ook tot een nadeel voor de groep waarop geselecteerd wordt. Deze groep heeft immers een grotere kans op een handmatige beoordeling.

Het gebruik van criteria als etniciteit, tweede nationaliteit en geboorteplaats vinden wij in dit licht in beginsel discriminerend. Zoals mijn ambtsvoorganger heeft aangegeven in zijn brief van 15 november 2019², speelt een indicator als tweede nationaliteit in de wetgeving geen rol. Daarom kan een onderscheid op basis van deze indicatoren niet objectief gerechtvaardigd worden en voldoen zij daarmee niet aan verschillende non-discriminatiebepalingen uit internationale verdragen en de Grondwet. Bij het selecteren van aangiften en beoordelen van aangiften waarbij mogelijk sprake is van systeemfraude IH spelen de criteria etniciteit, tweede nationaliteit en buitenlandse achternaam of geboorteplaats dan ook geen rol.

Het gebruik van achternamen kan, in combinatie met andere indicatoren, in zeer specifieke situaties mogelijk wel gerechtvaardigd worden. Wij denken hier aan gevallen van georganiseerde fraude, waarin familieverbanden een rol spelen. Als de Belastingdienst sterke aanwijzingen heeft

Met opmerkingen [] Is daarin ook ingegaan op 1043? Dit lijkt nu de suggestie te zijn.

Met opmerkingen [] Naar mijn indruk is dit antwoord van een andere strekking dan het antwoord op soortgelijke vragen over etnisch profileren in het SO. Nog naast elkaar leggen?

Met opmerkingen [] Dit is nog even de vraag, zie recent NRC artikel door [] Er kunnen omstandigheden zijn waarin het wettelijk juridisch verantwoord is om 2^e nat. te gebruiken als extra selectie criterium

¹ Autoriteit Persoonsgegevens, 'De verwerking van de nationaliteit van aanvragers van kinderopvangtoeslagen', 17 juli 2020.

² Kamerbrief over oplossing voor de CAF 11-ouders en maatregelen om herhaling te voorkomen, 15 november 2019

dat sprake is van dergelijke fraudegevallen, kan het bestrijden daarvan het gebruik van achternamen rechtvaardigen. Hierbij dienen dan uiteraard ook andere risico-indicaties aanwezig te zijn, om een aangifte of een verzoek te selecteren.

Vraag 9

Bent u het ermee eens dat selecteren op basis van etniciteit, tweede nationaliteit, buitenlandse achternaam of geboorteplaats een vorm van rassendiscriminatie is?

Antwoord vraag 9

Uit het onderzoeksrapport van de AP³ volgt dat er sprake is van rassendiscriminatie, als de verwerking van persoonsgegevens leidt tot een onderscheid naar ras of etnische afkomst en hiervoor geen objectieve rechtvaardiging bestaat. Voor de invulling van het begrip 'ras' moet daarbij worden aangeknoopt bij verschillende kenmerken, die van fysieke, etnische, geografische, culturele, historische of godsdienstige aard kunnen zijn. Om te kunnen spreken van een onderscheid op basis van ras of etnische afkomst, moet een persoonsgegeven worden verwerkt dat rechtstreeks in verband staat met ras of etnische afkomst. Bij persoonsgegevens die hooguit een indicatie geven van ras of etnische afkomst is geen sprake van een dergelijk rechtstreeks verband.

Voor het selecteren op basis van etniciteit geldt dat er een rechtstreeks verband bestaat tussen het persoonsgegeven dat wordt gebruikt en de etnische afkomst van een burger. Dit onderscheid kan in beginsel ook niet objectief gerechtvaardigd worden. Daarmee is het maken van onderscheid op basis van etnische afkomst een vorm van rassendiscriminatie.

Wij zijn van oordeel dat er op zichzelf geen sprake is van een rechtstreeks verband tussen (dubbele) nationaliteit, geboorteplaats of achternaam en ras of etnische afkomst, als deze gegevens los van elkaar verwerkt worden. Zo kan in zijn algemeenheid de etnische afkomst van een persoon niet worden afgeleid uit het enkele feit dat iemand in Nederland is geboren, of de Nederlandse nationaliteit heeft. Ditzelfde geldt voor het feit dat iemand een bepaalde achternaam heeft. Dit wordt mogelijk anders, indien deze persoonsgegevens in combinatie met elkaar gebruikt worden om te selecteren. Uit die combinatie kan mogelijk wel een rechtstreeks verband ontstaan tussen de gebruikte persoonsgegevens en ras of etnische afkomst. Het onderscheid dat door een dergelijke selectie gemaakt wordt, kan in die gevallen een vorm van rassendiscriminatie zijn.

Vraag 10

Bent u het ermee eens dat er bij de Belastingdienst, zowel bij de Afdeling Toeslagen als bij de Afdeling Inkomstenbelasting, sprake is van institutionele vooringenomenheid en institutioneel racisme?

Antwoord vraag 10

Het begrip 'institutionele vooringenomenheid' is afkomstig uit de rapporten van de Adviescommissie Uitvoering Toeslagen⁴. Hiervan is sprake als gesignaleerde vooringenomenheid van een overheidsonderdeel blijkt uit een institutionele houding die vastligt in instructies en organisatie. Voor wat betreft de Belastingdienst/Toeslagen heeft de Adviescommissie reeds geconcludeerd dat er sprake was van institutionele vooringenomenheid. Deze conclusie delen wij.

³ Autoriteit Persoonsgegevens, 'De verwerking van de nationaliteit van aanvragers van kinderopvangtoeslagen', 17 juli 2020

⁴ 'Omzien in verwondering 2: Eindadvies Adviescommissie Uitvoering Toeslagen', 12 maart 2020

Met opmerkingen Hier ook aanhaken bij wat de AP zegt over (geen directe) relatie tussen nationaliteit en etniciteit? Dus bij passages hierover in antwoorden op vragen uit het SO?

Daarnaast heeft de Autoriteit Persoonsgegevens in zijn onderzoeksrapport van 17 juli jl.³ geconcludeerd dat de Belastingdienst/Toeslagen geen onderscheid heeft gemaakt naar ras of etnische afkomst. Wij herkennen ons daarom niet in de term 'institutioneel racisme'. Wij hebben op dit moment geen indicatie dat dit wel bij andere onderdelen van de Belastingdienst heeft plaatsgevonden.

Vraag 11

Klopt het dat niet alleen in de toeslagenaffaire mensen als fraudeur werden bestempeld, maar ook in en rondom het geheime 'project 1043'?

Antwoord vraag 11

Project 1043 is geen geheim project. Het is één van de vele handhavingsprojecten van de Belastingdienst waarover in diverse halfjaarsrapportages van de Belastingdienst is gerapporteerd. Vroege rapportage over het fenomeen systeemfraude, is terug te vinden in de beheersverslagen 2009 en 2010 en in halfjaarsrapportages. Inmiddels is bestrijding van systeemfraude een vast onderdeel van de uitvoerings- en toezichtstrategie van de Belastingdienst. Dit is o.a. terug te vinden in het Jaarplan Belastingdienst 2019 – onderdeel Particulieren - 'Systeemfraude bestrijden'⁵. De Tweede Kamer is over de voortgang geïnformeerd in de eerste, tweede en derde Voortgangsrapportages 2019. Binnen het project 1043 worden burgers niet op voorhand als fraudeur bestempeld, maar zijn de betreffende aangiften uitgeworpen vanwege de potentiële aanwezigheid van fraude. De behandeling van een aangifte door een inspecteur kan leiden tot het inschakelen van de [redacted]. Ook kan een zaak worden aangemeld bij de FIOD. Deze stappen worden pas gezet als de bevindingen van de aangiftebehandeling daartoe aanleiding geven op basis van de aanmeldingsrichtlijnen.

In alle gevallen wordt de betrokken belastingplichtige geïnformeerd over bevindingen en in de gelegenheid gesteld om informatie aan te leveren die de juistheid van zijn aangifte onderbouwen, voordat tot correcties of andere maatregelen wordt overgegaan.

Vraag 12

Klopt het dat tienduizenden burgers bij hun aangifte inkomstenbelasting te maken kregen met de harde fraudeaanpak van de Belastingdienst en dat deze burgers als fraudeur werden bestempeld op basis van profilering en 'vermoedens van fraude'? Kunt u dit toelichten?

Antwoord vraag 12

Vanaf het begin van het project 1043 zijn de aangiften van circa 170.000 belastingplichtigen beoordeeld waarbij sprake was van vermoedens van systeemfraude. Het is een belangrijke taak van de Belastingdienst om systeemfraude op te sporen. Dit gebeurt via risicoselectie. Als uitkomst van deze analyse kan een aangifte aan een inspecteur worden voorgelegd voor nadere beoordeling. Ten behoeve van de beoordeling van de aangifte kan de inspecteur bewijsstukken opvragen om bijvoorbeeld opgevoerde aftrekposten te kunnen beoordelen.

In dit proces is geen sprake van een harde fraudeaanpak noch van het zonder meer bestempelen van een burger als fraudeur.

Vraag 13

⁵ Jaarplan Belastingdienst 2019

Kunt u aangeven op welke wijze de Belastingdienst profileerde? Kunt u dit toelichten? Welke selectiemethodes zijn hierbij gebruikt?

Antwoord vraag 13

In de Algemene Verordening Gegevensbescherming (hierna: AVG) staat dat 'profilering' elke vorm van geautomatiseerde verwerking van persoonsgegevens is, waarbij die persoonsgegevens gebruikt worden om persoonlijke aspecten (zoals gezondheid of beroepsprestaties) van burgers te evalueren⁶. In haar onderzoeksrapport naar de Belastingdienst⁷ hanteert de AP een beoordelingskader om vast te stellen of sprake is van profilering. Wij sluiten ons aan bij dit beoordelingskader:

1. Het moet gaan om een geautomatiseerde vorm van verwerken;
2. deze verwerking moet betrekking hebben op persoonsgegevens; en
3. het doel van de verwerking moet zijn om persoonlijke aspecten van een burger te evalueren.

Profileren wordt op zichzelf niet verboden door de AVG. Dit ligt anders als op basis van profilering geautomatiseerde besluitvorming wordt toegepast op een burger. In dat geval is de profilering in strijd met artikel 22, eerste lid van de AVG.

De risicomodellen van de Belastingdienst worden vastgesteld op basis van historische patronen uit de data van de Belastingdienst. Op basis van deze modellen wordt een indicatie gegeven van de kans dat een aangifte of een verzoek onjuistheden bevat. Een risicomodel doet daarmee voorspellingen over de betrouwbaarheid van een aangifte of een verzoek. Daarbij worden evenwel nooit geen een besluiten om tot het corrigeren van een verzoek of een aangifte te corrigeren automatisch door een risicomodel genomen. Een dergelijke correctie wordt altijd door een inspecteur vastgesteld en opgelegd. Daarom zijn deels het gebruik risicomodellen van door de Belastingdienst op zichzelf niet in strijd met de AVG.

Naast de beschreven risicomodellen worden selectieregels gebruikt. Deze selectieregels worden vastgesteld op basis van de vakkennis van medewerkers over onder andere de wet- en regelgeving en de ervaringen van medewerkers. Ook voor de selectieregels geldt dat deze geen automatische besluiten kunnen nemen om een aangifte of een verzoek te corrigeren.

Vraag 14

Kunt u aangeven hoe een 'vermoeden van fraude' er in de praktijk uitziet bij de Belastingdienst?

Antwoord vraag 14

In 2010 is projectcode 1043 ingevoerd voor de landelijke aanpak van systeemfraude in het aangifte- en voorlopige aanslagproces in de inkomstenbelasting. Voor het identificeren van vermoedens van fraude is een 'detectie aan de Poort' ingericht. Hier komen de voorlopige teruggave-verzoeken en de aangiften inkomstenbelasting digitaal binnen. De analisten aan de Poort beoordelen wekelijks op basis van verschillende query's (waarin parameters zijn ingebouwd) of bij de binnenkomende aangiften inkomstenbelasting mogelijk sprake is van systeemfraude. De aangiften waarbij dat het geval is, worden uitgeworpen binnen het project 1043 en krijgen een code (AKI 1043 of AKI 1044). AKI 1043 staat voor aangiften van belastingplichtigen waarbij vermoedelijk sprake is van fraude en AKI 1044 is bedoeld voor aangiften van belastingplichtigen waarvan de fiscaal dienstverlener in een strafrechtelijk onderzoek is betrokken. Beide AKI-codes horen bij het project 1043. De AKI-code 1044 dient niet verward te worden met het project 1044.

⁶ Artikel 4, vierde lid van de AVG.

⁷ Autoriteit Persoonsgegevens, 'De verwerking van de nationaliteit van aanvragers van kinderopvangtoeslagen', 17 juli 2020, bijlage 1.

Met opmerkingen In de antwoorden van het SO staat dat deze ook zijn gebaseerd op feiten en onderzoek, dus meer objectieve grondslagen. Mi. meer op elkaar afstemmen.

Met opmerkingen Ik zou hier nog een slag om de arm houden iv, het lopende inventarisatie traject.

Met opmerkingen In de antwoorden op het SO staat dit anders omschreven. Afstemmen?

Dit project heeft betrekking op de zogenaamde 'steekproef ondernemingen' en heeft geen relatie met project 1043.

De aangiften inkomstenbelasting die op basis van query's en een analyse door de analisten bij de Poort een AKI-code krijgen toebedeeld worden, nadat ze door de selectiemodule zijn gegaan, aangeboden aan de zogenaamde intensief toezichtteams [van de directie Particulieren](#). Hier vindt een handmatige beoordeling plaats.

Vraag 15

Kunt u uw zienswijze geven op het feit dat burgers zelf maar moesten aantonen dat ze geen fraudeur zijn? Hoe verhoudt dit zich tot de onschuldpresumptie, en het uitgangspunt de eiser bewijst?

Antwoord vraag 15

In het belastingrecht is de bewijslast zo verdeeld dat de inspecteur de bewijslast draagt voor inkomensverhogende elementen en de belastingplichtige voor de inkomensverlagende elementen. Indien een belastingplichtige een aftrekpost in zijn aangifte opvoert, leidt dat tot verlaging van het inkomen en zal hij desgevraagd de benodigde bewijsstukken moeten overleggen om deze aftrekpost aannemelijk te maken.

Binnen het project 1043 worden aangiften behandeld waarbij een vermoeden op systeemfraude aanwezig is. Van deze aangiften staat niet op voorhand vast dat sprake is van systeemfraude; in sommige gevallen is sprake van een vergissing of blijkt de aangifte correct te zijn. De hiervoor beschreven bewijslast die geldt in het belastingrecht is ook van toepassing op de aangiften die worden uitgeworpen in het kader van project 1043. Op die manier wordt de juistheid van de aangifte beoordeeld.

Vraag 16

Kunt u inzichtelijk maken hoeveel burgers te maken kregen met forse naheffingen, omdat eerder goedgekeurde aftrekposten alsnog werden afgewezen? Bent u bereid dit overzicht met de Kamer delen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord vraag 16

In de jaren 2011 tot en met 2019 zijn er circa 30.000 navorderingsaanslagen opgelegd. Hierbij moet opgemerkt worden dat de [Belastingdienst](#) niet beschikt over deze gegevens over 2014 en 2015.

Vraag 17

Wat is uw zienswijze op het feit dat deze burgers 'een vinkje achter hun naam' kregen, en nog jaren geconfronteerd werden met extra controle en toezicht? Hoe verhoudt deze zwarte lijst zich met die andere zwarte lijst, de Fraude Signaleringsvoorziening? Overlappen deze twee zwarte lijsten met elkaar, of staan zij los van elkaar?

Antwoord vraag 17

Als een aangifte voor project 1043 geselecteerd wordt, en na beoordeling door de inspecteur juist blijkt te zijn, dan wordt de AKI-code van project 1043 verwijderd (gedeblokkeerd), zodat de

volgende aangifte niet meer om dezelfde reden wordt uitgeworpen. Deze deblokkering is om te voorkomen dat aangiften meer dan één jaar ten onrechte in het project 1043 worden betrokken.

De Fraude Signaleringsvoorziening (FSV) ondersteunde de aanpak van systeemfraude IH door interne en externe risicosignalen te registreren en was van 2014 tot begin 2018 in gebruik voor project 1043. Aangiften die voor nader onderzoek in aanmerking kwamen, werden geregistreerd in FSV. Daarbij werd een vinkje gezet in het hokje 'fraude' en het hokje '1x1'. De 1x1-signalering had geen gevolgen voor het krijgen van een betalingsregeling voor een belastingsschuld, maar kon wel gevolgen hebben voor het krijgen van een persoonlijke betalingsregeling (in plaats van de standaardregeling) bij Toeslagen. Dit staat verder beschreven in het KPMG-rapport FSV Onderzoek Belastingdienst⁸.

Vraag 18

Past dit volgens u bij de slogan 'leuker kunnen we het niet maken, wel gemakkelijker', die tot april 2019 door de Belastingdienst werd gebruikt?

Antwoord vraag 18

Met deze themaregel hebben we altijd benadrukt dat de Belastingdienst burgers en bedrijven wil helpen hun belastingzaken op een eenvoudige manier goed te regelen. Die belofte blijft altijd staan, ook al gebruiken we de regel niet meer in onze voorlichting. In de periode waarin we de themaregel gebruikten, maakten we het vooral makkelijker door bij de aangifte gegevens vooraf in te vullen. Uw vragen onderstrepen nog eens dat daarnaast een zorgvuldig gebruik en beheer van gegevens van het allergegrootste belang is.

Vraag 19

Bent u bereid de interne documenten en de aan Trouw en RTL Nieuws vrijgegeven stukken te delen met de Kamer? Bent u bereid dit te doen op een manier dat de strekking van de documenten inzichtelijk blijkt, dus niet grotendeels zwartgelakt?

Antwoord vraag 19

Als het eerste deel van deze vraag betrekking heeft op het Wob-verzoek van RTL Nieuws en Trouw van 2019, dan verwijs ik naar het Wob-besluit dat naar aanleiding daarvan is gepubliceerd op 15 november 2019⁹. De relevante informatie die bij dit besluit is openbaar gemaakt is ook met de Kamer gedeeld.

Op dit moment wordt een besluit voorbereid op een recent Wob-verzoek van RTL/Nieuws en Trouw waarin gevraagd wordt achtergronddocumenten openbaar te maken die o.a. te maken hebben met FSV. De inventarisatie van de documenten waarin de gevraagde informatie is vastgelegd is gaande. Als blijkt dat deze documenten informatie bevatten die leidt tot nieuwe inzichten, zal die informatie met de Kamer worden gedeeld.

Vraag 20

Klopt het dat medewerkers van de Belastingdienst van de dienst de opdracht kregen dat zij mogelijk misbruik moesten 'ontregelen, smoren en voorkomen'? Wat is uw zienswijze op dit

⁸ KPMG-rapport FSV onderzoek Belastingdienst, 10 juli 2020

⁹ Besluit op Wob-verzoek over Combiteam Aanpak Facilitators (CAF), 15 november 2019: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/wob-verzoeken/2019/11/15/besluit-op-wob-verzoek-over-combiteam-aanpak-facilitators-caf>

repressieve beleid/aanpak? Is dit niet erg vergelijkbaar met de pek en veren-aanpak bij Toeslagen?

Antwoord vraag 20

Voor toezichhoudende taken, waaronder het voorkomen van misbruik, maakt de Belastingdienst gebruik van een palet aan toezichtsinstrumenten waaronder een repressieve aanpak. Een pek en veren-aanpak wordt niet herkend bij de Belastingdienst.

Vraag 21

Klopt het dat de toenmalig staatssecretaris van Financiën in 2013 hierover is geïnformeerd? Bent u bereid de interne stukken (notitie en presentaties) hierover te delen met de Kamer? Zo nee, waarom niet?

Antwoord vraag 21

In 2013 zijn twee presentaties gehouden voor de staatssecretaris over de fraudeaanpak. Deze presentaties zijn (samen met de verslagen van het MT-fraude van de Belastingdienst) recent grotendeels openbaar gemaakt naar aanleiding van een Wob-verzoek (Wob-beschikking van 24 juni 2020 verzoek verslagen managementteam Fraudebestrijding¹⁰).

Vraag 22

Kunt u aangeven wat het volgens u het doel was van het geheime 'project 1043'? En of er in dit project oog was voor de menselijke maat en of er volgens u sprake was institutionele vooringenomenheid? Kunt u hierop een toelichting geven?

Antwoord vraag 22

Project 1043 is geen geheim project. Op basis van de wettelijke taken en binnen de kaders van de uitvoerings- en toezichtstrategie van de Belastingdienst is het detecteren van vermoedelijke systeemfraude inkomensheffingen een van de onderwerpen. In 2010 is projectcode 1043 ingevoerd voor de landelijke aanpak van systeemfraude in het aangifte- en voorlopige aanslagproces in de inkomstenbelasting. Dit op basis van de wettelijke taak van de Belastingdienst vermoedelijke systeemfraude op te sporen.

Voor het identificeren van vermoedens van fraude is een 'detectie aan de Poort' ingericht. De analisten aan de Poort beoordelen wekelijks op basis van verschillende query's (waarin parameters zijn ingebouwd) of bij de binnenkomende aangiften inkomstenbelasting mogelijk sprake is van systeemfraude.

De aangiften die worden uitgeworpen door middel van de AKI 1043 en AKI 1044, worden behandeld door inspecteurs van Intensief Toezicht Teams van de directie Particulieren vanwege de in die teams aanwezige kennis en expertise ten aanzien van de herkenning en aanpak van systeemfraude. De aangifte wordt beoordeeld aan de hand van opgevraagde bewijsstukken. Wanneer de inspecteur voornemens is af te wijken van de ingediende aangifte zal hij de belastingplichtige daarvan in kennis stellen. Een eventuele reactie wordt beoordeeld en uiteindelijk leidt dit tot vaststelling van de aanslag. Deze definitieve aanslag is achtereenvolgens vatbaar voor bezwaar en beroep.

¹⁰ Besluit Wob-verzoek verslagen managementteam Fraudebestrijding, 24 juni 2020. De presentaties vindt u op pagina's 5 tot 50.

Met opmerkingen
Afstemmen op antwoorden in '50' en andere
antwoorden in deze reeks van Azarkan.

In dit proces is geen sprake van institutionele vooringenomenheid.

Vraag 23

Klopt het dat het er in praktijk op neer kwam dat burgers massaal werden geïdentificeerd op basis van de hoge zorgkosten, giften of uitgaven voor pensioenvoorzieningen, die zij als aftrekpost opvoerden?

Antwoord vraag 23

Systeemfraude wordt wel geduid als elke poging tot het laten uitbetalen van geld door de Belastingdienst welke is gebaseerd op gefingeerde of foute gegevens. Uitbetalingen door de Belastingdienst kunnen onder andere plaatsvinden na vaststelling van een negatieve definitieve aanslag of voorlopige teruggave op basis van aftrekposten in een aangifte inkomstenbelasting. De in de vraag genoemde zorgkosten, giften en uitgaven voor pensioenvoorzieningen kunnen aspecten zijn die in de geautomatiseerde risicoselectie zijn opgenomen. Daarmee wordt degene die deze kosten en dergelijke opvoert in zijn aangifte echter nog niet direct als fraudeur geïdentificeerd.

Vraag 24

Kunt u aangeven hoeveel burgers in de fraudeonderzoeken werden betrokken omdat de Belastingdienst hun belastingadviseurs bestempelde als 'facilitator' van fraude?

Antwoord vraag 24

Het totaal aantal klanten van facilitators waarnaar een onderzoek liep, bedraagt 211.961. De fasen van het onderzoek naar deze facilitators verlopen van pril tot strafrechtelijk onderzoek of veroordeling.

Een groot deel van de aangiften van deze cliënten is na geautomatiseerde selectie en handmatige analyse aan de poort niet voor beoordeling door een Intensief Toezicht Team uitgeworpen en heeft dus geen AKI 1043 of AKI 1044 opgevoerd gekregen.

Pas vanaf 2017 is een onderscheid gemaakt tussen individuele aangiften waarbij een vermoeden van fraude aanwezig was, verzameld onder AKI-code 1043, en aangiften van belastingplichtigen waarvan de fiscaal dienstverlener betrokken was in strafrechtelijk onderzoek, die AKI-code 1044 kregen. In de jaren 2017-2019 werden de aangiften van ongeveer 10.500 belastingplichtigen om deze reden bij project 1043 betrokken.

Vraag 25

Kunt u aangeven hoeveel belastingadviseurs werden bestempeld als 'facilitator' van fraude? Klopt het dat 150 tot 200 belastingadviseurs als 'facilitator' zijn bestempeld door het Combiteam Aanpak Facilitators? Zo nee, waarom klopt dit volgens u niet?

Antwoord vraag 25

Bij de aanpak systeemfraude inkomensheffing gaat het om tussen de 150 en 200 facilitators.

Met opmerkingen MKB: geen
gevalideerde BI

Vraag 26

Kunt u aangeven wanneer 'project 1043' is gestart en op welke wijze de Belastingdienst systeemfraude wilde tegengaan? Hoe zag dit er in theorie uit en hoe zag dit er in praktijk uit?

Antwoord vraag 26

De projectcode 1043 is in 2010 ingevoerd voor de landelijke aanpak van de systeemfraude in aangiften inkomstenbelasting en verzoeken om een voorlopige teruggaven. De oorsprong van het project ligt in 2007. Toen waren er signalen dat op grote schaal sprake was van georganiseerde fraude waarbij uitbetaling van voorlopige teruggaven op basis van onjuiste gegevens plaatsvond.

Op 14 april 2011 bood de staatssecretaris de Fiscale agenda aan bij Tweede Kamer¹¹ waarin maatregelen werden aangekondigd om systeemfraude te bestrijden. De maatregelen omvatten activiteiten gericht op het voorkomen van systeemfraude, uitvoeringsmaatregelen die plegers van systeemfraude aanpakten en activiteiten waarmee slachtoffers van identiteitsfraude werden geholpen. Alle activiteiten werden gecoördineerd door de zogeheten 'antifraudebox' waarin alle disciplines binnen de Belastingdienst samenwerkten.

Medio In augustus 2013 werd het Combiteam Aanpak Facilitators (CAF) ingericht. Aanleiding hiervoor was dat er meer dan 100 casus inkomstenbelasting waren die voor aanmelding bij het Openbaar Ministerie in aanmerking kwamen overeenkomstig de geldende richtlijnen. Aangezien deze hoeveelheid niet allemaal in het strafrecht opgelost konden worden, ontstond het idee voor de inrichting van het CAF, waardoor casus binnen de administratieve sfeer (via een aanslagregeling en navorderingsaanslagen) konden worden opgelost. In het najaar 2013 ontstond verbinding tussen projectcode 1043 en het CAF, waarbij binnen Particulieren het project 1043 zich richtte op de detectie en beoordeling van aangiften met een hoog risico en mogelijke systeemfraude in de inkomstenbelasting, en CAF zich richtte op de betrokken facilitator met wiens hulp of tussenkomst deze aangiften tot stand waren gekomen en/of waren ingediend. Deze verdeling van de aanpak tussen Particulieren en het CAF is in 2020 nog steeds op deze wijze ingericht.

Verder zijn verschillende antifraudemaatregelen ingevoerd, zoals 'geen voorschot bij onvoldoende gegevens over de aanvrager', 'opschorting van uitbetaling bij twijfel over adres' en het 'project 1 bankrekeningnummer' dat voorkwam dat meerdere BSN's aan één bankrekeningnummer gekoppeld konden zijn.

Vraag 27

Klopt het dat het ministerie van Financiën al bijna twee maanden geen antwoord geeft op vragen van Trouw en RTL nieuws? Zo ja, waarom is dit het geval? Zo nee, waarom klopt dit volgens u niet? Kunt u hierop een toelichting geven?

Antwoord vraag 27

Alvorens de vragen te kunnen beantwoorden moesten de feiten over projectcode 1043 duidelijk zijn. Zoals eerder aangegeven is een projectgroep ingesteld om een feitenonderzoek te doen naar de totstandkoming en het gebruik van deze projectcode. Het onderzoek naar projectcode 1043 diende zorgvuldig uitgevoerd te worden. Hierdoor is het niet mogelijk geweest om vragen te beantwoorden voor de publicaties in Trouw en RTL Nieuws.

Vraag 28

¹¹ Kamerstukken 2010 – 2011, 32 740, nr. 1

Met opmerkingen [] was het niet de Bulgarenfraude

Met opmerkingen [] Dat herken ik dus niet vanuit de cijfers van MKB (1043 is voor buiten toezicht opgedroogd). Zie mijn eerdere input in et feitenrelaas 1043. **Wat er staat is wel juist** maar de aanpak 1043 en CAF liep door elkaar heen. Mocht dat nodig zijn heb ik hier nog oud mailverkeer over.

Klopt het dat de 150 tot 200 belastingadviseurs, die als 'facilitator' zijn bestempeld door Combiteam Aanpak Facilitators, zo'n 150.000 klanten hadden, die te maken kregen met de harde fraudeaanpak van de Belastingdienst? Zo nee, waarom klopt dit volgens u niet?

Antwoord vraag 28

Binnen de Belastingdienst bestaat permanent aandacht voor de totale groep van ongeveer 26.000 fiscaal dienstverleners, waaronder ook fiscaal dienstverleners die tekortschieten in het naleven van fiscale wet- en regelgeving. Hoeveel klanten deze fiscaal dienstverleners hebben is onduidelijk.

Met opmerkingen Nakijken

Vraag 29

Kunt u tevens aangeven hoeveel burgers volgens u dan te maken kregen met de harde fraudeaanpak van de Belastingdienst? Kunt u hierop een toelichting geven?

Antwoord vraag 29

Tot op heden zijn de aangiften van circa 170.000 belastingplichtigen onderzocht in het kader van project 1043. Binnen dit aantal bevinden zich burgers wier aangiften op basis van risicoselectie zijn uitgeworpen voor handmatige beoordeling, omdat bijvoorbeeld hoge aftrekposten werden gesignaleerd. Zij kregen gedurende deze jaren verzoeken om bewijsstukken aan te leveren. Dit is onderdeel van het reguliere toezichtproces en geen harde fraudeaanpak.

Vraag 30

Klopt het dat uit vertrouwelijke informatie, die Trouw en RTL Nieuws in handen hebben, zou blijken dat de groep getroffen burgers veel groter zou zijn?

Antwoord vraag 30

Uit de ons bekende gegevens blijkt dat de aangiften van circa 170.000 belastingplichtigen zijn onderzocht in het kader van project 1043.

Vraag 31

Kunt u inzichtelijk maken hoeveel aangiften inkomstenbelasting tussen 2012 en 2019 geselecteerd werden onder de codenaam '1043'? Bent u bereid dit overzicht met de Kamer te delen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord vraag 31

Voor de belastingjaren 2010-2019 is vastgesteld dat de aangiften van circa 170.000 belastingplichtigen zijn uitgeworpen voor beoordeling op een vermoeden van systeemfraude.

Vraag 32

Kunt u uw zienswijze geven op het feit dat de selectie aangiften inkomstenbelasting tussen 2012 en 2019 onder de codenaam '1043' werden voorzien van de vermelding 'fraude' en 'afwijkende behandeling gewenst'? Kunt u dit toelichten?

Met opmerkingen De term die in het SO wordt genoemd is 'uitworp gewenst'. Mi. dit in het antwoord verwerken.

Antwoord vraag 32

Als in een aangifte kenmerken worden aangetroffen die een vermoeden behelzen van een mogelijk verhoogd risico op de aanwezigheid van systeemfraude, kan een AKI 1043 worden opgenomen voor die aangifte. In de genoemde jaren werd de term fraude gebruikt voor aangiften met AKI 1043 die werden geselecteerd voor behandeling. Dat daadwerkelijk sprake was van fraude was op dat moment nog niet aangetoond. Met de kennis van nu zou deze term niet gebruikt worden. De vermelding is inmiddels aangepast voor nieuwe signalen.

Een voor een ingediende aangifte opgevoerd behandelvoornemen voor de beoordeling of er sprake is van systeemfraude, in dit geval door middel van een AKI 1043 en AKI 1044, betekent uitdrukkelijk niet dat de aangifte vooraf wordt betiteld of bestempeld als frauduleus, maar behelst wel een vermoeden van een mogelijk verhoogd risico op de aanwezigheid van systeemfraude. Dat vermoeden is gebaseerd op enerzijds contra-informatie en parameters die gebruikt worden in de selectiemodule en anderzijds op de facilitator die als intermediair betrokken is (geweest) bij het indienen van de betreffende aangifte en die bijvoorbeeld reeds is betrokken in een strafrechtelijk onderzoek.

Vraag 33

Kunt u inzichtelijk maken welke bewijzen voor (vermoeden van) fraude de Belastingdienst had op het moment van selectie? Bent u bereid dit overzicht met de Kamer te delen?

Antwoord vraag 33

Tijdens de technische briefing op 2 juli jl. is aan uw Kamer een toelichting gegeven op de risicomodellen en selectieregels. In het openbare deel van de technische briefing is de werking en totstandkoming van de centrale risicomodellen en selectiemodules voor belastingplichtigen nader toegelicht en in het besloten deel is specifiek ingegaan op de werking van een selectieregel voor verzoeken om voorlopige aanslagen in de inkomstenheffing.

Bij risicoselectie worden de aangiften of verzoeken om voorlopige teruggaven vergeleken met bij de Belastingdienst bekende contra-informatie zoals loon-, bank- en hypotheekgegevens. Op basis van deze contra-informatie kan de inspecteur een nader onderzoek instellen. De criteria en parameters die bij dit onderzoek worden gebruikt, zijn ontleend aan reeds bekende patronen van onregelmatigheden in combinatie met nieuwe ontwikkelingen die zich voordoen.

Een voorbeeld: Iemand met een bruto jaarinkomen van € 25.000 claimt een giftenaftrek van € 10.000. De giften beslaan een dusdanig deel van het inkomen dat de inspecteur hierin een gerechtvaardigde reden heeft om nadere vragen te stellen over de aangifte en bewijsstukken op te vragen.

Vraag 34

Kunt u uw zienswijze geven op het feit dat aftrekposten standaard werden afgewezen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord vraag 34

Dit herken ik niet. Het is geen beleid om opgevoerde aftrekposten standaard af te wijzen. Elke aangifte die door de selectiemodule wordt aangeboden (uitgeworpen) voor beoordeling, wordt individueel beoordeeld. Een aangifte kan om verschillende redenen worden uitgeworpen voor behandeling. Bijvoorbeeld als zorgkosten worden opgevoerd die het jaar er voor (deels) zijn

gecorrigeerd. De belastingplichtige krijgt dan een brief van de inspecteur met het verzoek aannemelijk te maken dat de aftrekpost rechtmatig is. De bewijslast voor inkomensverlagende elementen zoals aftrekposten ligt bij de belastingplichtige. Als de belastingplichtige naar het oordeel van de inspecteur de kosten niet aannemelijk maakt of wanneer blijkt dat het om uitgaven gaat die wettelijk niet (fiscaal) aftrekbaar zijn dan zal de inspecteur afwijken van de ingediende aangifte. De inspecteur zal van dit voornemen de belastingplichtige in kennis stellen. Een eventuele reactie wordt beoordeeld en uiteindelijk leidt dit tot vaststelling van de aanslag. Deze definitieve aanslag is achtereenvolgens vatbaar voor bezwaar en beroep.

Vraag 35

Kunt u aangeven waarom de Belastingdienst, net als in de toeslagenaffaire, de bewijslast omdraaide? Zo nee, waarom niet? Kunt u dit toelichten?

Antwoord vraag 35

Voor het antwoord op deze vraag verwijzen wij naar dat op vraag 15.

Vraag 36

Kunt u uw zienswijze geven op het feit dat bewijsstukken waaruit zou blijken dat aftrekposten terecht waren vaak niet werden geaccepteerd? Kunt u hierop een toelichting geven?

Antwoord vraag 36

Het wordt door de Belastingdienst niet herkend dat bewijsstukken waaruit zou blijken dat aftrekposten terecht waren niet werden geaccepteerd.

Als de belastingplichtige naar het oordeel van de inspecteur de kosten niet aannemelijk maakt of wanneer blijkt dat het om uitgaven gaat die wettelijk niet aftrekbaar zijn dan zal de inspecteur afwijken van de ingediende aangifte. De inspecteur zal van dit voornemen de belastingplichtige in kennis stellen. Een eventuele reactie wordt beoordeeld en uiteindelijk leidt dit tot vaststelling van de aanslag. Deze definitieve aanslag is achtereenvolgens vatbaar voor bezwaar en beroep.

Vraag 37

Kunt u aangeven waarom de Belastingdienst in veel gevallen aan burgers, die bestempeld zijn als fraudeur, niet vertelde wat er nodig was om de rechtmatigheid van aftrekposten te kunnen aantonen? Kunt u hierop een toelichting geven?

Antwoord vraag 37

Dit herken ik niet. De Belastingdienst bestempelt burgers niet op voorhand als fraudeur. Binnen In project 1043 worden aangiften behandeld waarbij mogelijk sprake is van systeemfraude.

Wanneer de Belastingdienst bij voor het vaststellen van de aanslag meer informatie nodig heeft, wordt contact gezocht met de belastingplichtige. Dit contact kan telefonisch of schriftelijk plaatsvinden. Tijdens dit contact wordt duidelijk gemaakt aan de belastingplichtige welke informatie de Belastingdienst graag wil ontvangen. Bij een voornemen tot afwijking van de ingediende aangifte wordt een deadline aan de belastingplichtige geboden om aanvullende informatie te verstrekken.

Met opmerkingen Eerder en in de antwoorden in het SO wordt steeds alleen gesproken over brieven. Afstemmen?

Vraag 38

Kunt u aangeven waarom burgers die bestempeld zijn als mogelijke fraudeur, niet van de Belastingdienst te horen kregen dat zij betrokken waren in een onderzoek naar fraude?

Antwoord vraag 38

Als een aangifte in het kader van project 1043 voor behandeling wordt uitgeworpen, dan is alleen nog maar sprake van een vermoeden van systeemfraude. Burgers zijn niet zonder meer bestempeld als fraudeurs. In de antwoorden op verschillende van uw vragen is ingegaan op de wijze waarop deze aangiftes worden behandeld en de belastingplichtige in staat wordt gesteld de juistheid van zijn aangifte te onderbouwen.

Vraag 39

Kunt u toelichten waarom medewerkers van de Belastingtelefoon de instructies kregen om burgers, die bestempeld zijn als mogelijke fraudeur, niet te informeren als zij belden over het uitblijven van een reactie op hun aangifte, of naheffingen vanwege afgewezen aftrekposten?

Antwoord vraag 39

De belastingtelefoonmedewerkers De medewerkers van de BelastingTelefoon gebruiken voor het verstrekken van informatie aan belastingplichtige en bedrijven een dialoogondersteuning en kunnen daarnaast een aantal informatiesystemen raadplegen. De basislijn is dat belastingtelefoonmedewerkers bij een telefonisch verzoek om informatie niet een signaal krijgen of eerst nagaan of een belastingplichtige of bedrijf betrokken is bij een toezicht- of fraudezaak. In beginsel zullen belastingplichtigen en bedrijven dus antwoord krijgen op vragen die worden gesteld, waarbij de algemene instructie is dat de belastingtelefoonmedewerkers informatie verstrekken aan belastingplichtigen en bedrijven waarover belastingplichtigen en bedrijven zelf ook (kunnen) beschikken. Wel zijn er bij de Belastingtelefoon nadere instructies voor het informeren bij project 1043. Deze instructies zijn als bijlage meegestuurd.

Nota bene: de bijlagen Bijlage "Criteria niet opstarten AVA-proces aangifte IB" en Bijlage "DO 1043/1044" reppen van project 1043/1044 waar AKI-code 1043/1044 wordt bedoeld. Hier is voor gekozen om in gesprek met belastingplichtigen gewoon taalgebruik te hanteren.

Vraag 40

Klopt het dat op dit moment zo'n 18.000 mensen nog altijd onder een vergrootglas liggen vanwege een combinatie van de stempels '1043' en 'CAF'? Zo nee, waarom niet?

Antwoord vraag 40

Nee. Bij 1043 is er geen sprake van mensen die onder een vergrootglas liggen.

Bij 1043 vindt op basis van risicoselectie controle plaats van vermoedelijk risicovolle aangiften. Vanaf het begin was er samenwerking tussen projectcode 1043 en het CAF. Waarbij binnen Belastingdienst/Particulieren richt het project 1043 zich niet op de behandeling van hoog risico-aangiften en mogelijke systeemfraude in de inkomstenbelasting en CAF zich richt op de betrokken facilitator met wiens hulp of tussenkomst deze aangiften tot stand zijn gekomen en/of zijn ingediend. Het ~~onderhanden~~ werk van het CAF-team is per 3 juli jl. opgeschort.

Vraag 41

Klopt het dat ook gedupeerde ouders uit de toeslagenaffaire zich in de groep van 18.000 mensen bevinden, omdat zij automatisch op een controlelijst zijn gezet vanwege het eerdere vermoeden van fraude met toeslagen? Kunt uw zienswijze hierop geven?

Antwoord vraag 41

Nee, er zijn geen belastingplichtigen automatisch op een controlelijst gezet vanwege het eerdere vermoeden van fraude met toeslagen. In het begin is [binnen-door het CAF](#) een paar keer geanalyseerd of belastingplichtigen waarbij systeemfraude [IH-bij de inkomstenbelasting](#) was geconstateerd mogelijk ook onjuiste toeslagaanvragen hadden gedaan en andersom, maar dat bleek in de overgrote meerderheid niet het geval waarna deze analyse niet meer werd uitgevoerd. Het kan incidenteel wel voorkomen dat een aangifte van een ouder uit [dehete toeslagenaffaire](#) [toeslagendossier](#) binnen projectcode 1043 is behandeld op basis van de gebruikelijke riscoselectie. Onderdeel van het risico kan zijn dat de aangifte Inkomstenbelasting van een ouder uit de toeslagenaffaire is ingediend door een facilitator.

Vraag 42

Bent u bereid om de ouders uit de toeslagenaffaire, die momenteel in aanmerking komen voor compensatie, zo spoedig mogelijk uit deze 'zwarte lijsten' te verwijderen? Zo nee, waarom niet? Hoeveel zwarte lijsten zijn er in totaal? Hoeveel van deze lijsten met mensen erop, die intensiever dan gemiddeld worden gecontroleerd, zijn er in totaal?

Antwoord vraag 42

Als er ouders uit [hetde toeslagenaffaire-toeslagendossier](#) zijn die ten onrechte op zwarte lijsten staan, zullen deze daaruit verwijderd worden. Er wordt binnen de Belastingdienst met meerdere lijsten en applicaties gewerkt. Om in beeld te krijgen welke lijsten en applicaties er zijn en waarvoor ze precies gebruikt worden, heb ik besloten om een grondige, dienstbrede analyse uit te voeren waarbij het gehele applicatie- en gegevenslandschap wordt doorlopen. Voor meer informatie verwijs ik u naar het antwoord op vraag 82.

Vraag 43

Bent u bereid de zogeheten AKI in het Aanslag Belasting Systeem (ABS), de automatische verscherpte controle van burgers bij de Belastingdienst, per direct te laten beëindigen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord vraag 43

AKI's worden binnen de Belastingdienst ingezet als onderdeel van de [toezichtstrategie](#) [handhavingsstrategie](#) waardoor toezichtcapaciteit effectiever kan worden ingezet. In het geval van de AKI 1043 en AKI 1044 betekent de aanwezigheid hiervan niet dat de belastingplichtige wordt bestempeld als fraudeur, maar is enkel sprake van een verhoogd risico op systeemfraude. Zonder de identificatie van deze risico's is gericht toezicht niet mogelijk, daarom ben ik niet bereid het gebruik van AKI's te beëindigen.

Vraag 44

Kunt u aangeven op basis van welke criteria Belastingambtenaren zelf AKI's konden aanmaken in onder andere het Aanslag Belasting Systeem (ABS) van de Belastingdienst? Kunt u tevens toelichten op basis van welke 'risico's' de Belastingdienst dit deed?

Antwoord vraag 44

Met een AKI kan een inspecteur een behandelvoornemen opvoeren voor aangiften over de daaropvolgende belastingjaren. Bijvoorbeeld wanneer in een aangifte zorgkosten waren opgevoerd die gedeeltelijk niet aftrekbaar zijn gebleken of wanneer bepaalde kosten juist niet opnieuw uitgevraagd hoeven te worden. Met de beheertaak 'Afwijkende behandeling' worden signalen vastgelegd die de geautomatiseerde verwerking van een aangifte kunnen beïnvloeden. De afwijkende behandeling 'uitworp gewenst' maakt dat de aangifte wordt bekeken aan de Poort. Bij het opvoeren van een AKI met 'uitworp gewenst' dient een inspecteur aan te geven waarom de aangifte behandeld moet worden. Voorbeelden zijn aanmerkelijk belang, bron van inkomen, gebruikelijk loon, grensarbeid, internationaal belastingrecht, maar ook project 1043 waarin AKI 1043 en AKI 1044 worden gebruikt voor de behandelvoornemens van aangiften met het vermoeden van aanwezigheid van systeemfraude.

Als in een aangifte kenmerken worden aangetroffen die een vermoeden behelzen van een verhoogd risico op ~~de aanwezigheid van~~ systeemfraude, kan een AKI 1043 worden opgenomen voor die aangifte.

Een voor een ingediende aangifte opgevoerd behandelvoornemen, in dit geval door middel van een AKI 1043, betekent uitdrukkelijk niet dat de aangifte vooraf wordt betiteld of bestempeld als frauduleus, maar behelst wel een vermoeden van een mogelijk verhoogd risico op ~~de aanwezigheid~~ van systeemfraude. Dat vermoeden is gebaseerd op enerzijds contra-informatie en parameters die gebruikt worden in de selectiemodule en anderzijds op de facilitator die als intermediair betrokken is (gewest) bij het indienen van de betreffende aangifte.

Voor de beoordeling van de AKI 1043 wordt een belastingplichtige vervolgens op de reguliere manier gevraagd om de opgevoerde aftrekpost te onderbouwen middels (originele) bescheiden en betalingsbewijzen.

Vraag 45

Klopt het dat in handboeken van de Belastingdienst staat dat ambtenaren betrokken burgers voor zes jaar kunnen blokkeren, en dit eventueel zelfs kunnen verlengen? Kunt u dit toelichten?

Antwoord vraag 45

Burgers worden niet geblokkeerd. Een blokkering betekent dat een automatische aanslag door ABS wordt tegengehouden zolang nadere beoordeling in gang is. Wanneer in een aangifte kenmerken worden aangetroffen die op een verhoogd risico op systeemfraude wijzen, kan een AKI 1043 worden opgenomen voor die aangifte. Dat betekent dat de aangiften van de betreffende belastingplichtige gedurende de vijf volgende belastingjaren worden uitgeworpen voor nadere beoordeling. Blijkt iemands aangifte bij de aanslagregeling van een later jaar juist te zijn, dan wordt de AKI verwijderd (gedeblokkeerd) zodat diens volgende aangifte niet meer om deze reden wordt uitgeworpen. Deze deblokkering is om te voorkomen dat aangiften meer dan één jaar ten onrechte in het project 1043 worden betrokken.

Indien een belastingplichtige echter persisteert in het in aftrek brengen van bedragen die (gedeeltelijk) niet aftrekbaar zijn, zal de AKI-code 1043 niet worden verwijderd en worden de aangiften van belastingplichtige over latere belastingjaren ook uitgeworpen. Voor de beoordeling van de AKI 1043 wordt de belastingplichtige vervolgens op de reguliere manier gevraagd om de opgevoerde aftrekpost te onderbouwen middels (originele) bescheiden en betalingsbewijzen.

Ondanks verwijdering van de AKI-code kan het voorkomen dat aangiften van belastingplichtigen in een later belastingjaar aan de Poort worden beoordeeld om het aangiftepatroon van bepaalde facilitators te volgen. Vanwege deze systematiek kan een aangifte waarvan de AKI 1043 was verwijderd over een volgend belastingjaar een check krijgen die opnieuw kan leiden tot opvoeren van een AKI 1043 of een AKI 1044.

Vraag 46

Bent u bereid een onafhankelijk onderzoek door een externe, onafhankelijke partij in te stellen naar de breedte van de fraudejachten van de Belastingdienst? Bent u tevens bereid de Belastingdienst breed door te lichten op etnisch profileren? Zo nee, waarom niet?

Antwoord vraag 46

Zoals in de brief van 10 juli jl.¹² aangekondigd zijn we een onderzoek gestart naar de werkzaamheden ~~die de afgelopen jaren zijn uitgevoerd door het CAF team~~ omtrent de FSV. De stand van de toezichtactiviteiten op basis van lopende en afgeronde onderzoeken van het CAF-team wordt, indien en voor zover dit mogelijk is, in kaart gebracht voordat op basis daarvan stappen worden gezet. Daarnaast laten we nader extern onderzoek doen.

Zoals aangegeven in de brief van 26 mei jl.¹³, willen wij inzicht krijgen of er daadwerkelijk sprake is van negatieve effecten op burgers en bedrijven en hoe substantieel deze negatieve effecten dan zijn. In de brief van 26 mei hebben wij aangegeven dat wij bij dit onderzoek, conform de wens van uw Kamer, ook partijen buiten de gebruikelijke raamovereenkomst willen betrekken.

De AP heeft op 17 juli jl. haar onderzoeksrapport over ~~de Belastingdienst/Toeslagen~~ gepubliceerd. In dit onderzoek komt de autoriteit tot de conclusie dat ~~de Belastingdienst/Toeslagen~~ niet (direct of indirect) de etniciteit van burgers heeft verwerkt. Op dit moment hebben wij geen indicaties dat dit anders is bij de overige onderdelen van de Belastingdienst. Daarom zien wij op dit moment geen noodzaak om een onderzoek te gelasten over het mogelijk verwerken van informatie over etniciteit door de Belastingdienst. Binnenkort zal gestart worden met het brede onderzoek dat ~~de staatssecretaris van Fiscaliteit en Belastingen en ik~~ wij hebben aangekondigd in onze brief van 10 juli jl. Daarnaast heeft de AP een onderzoek aangekondigd naar de verwerking van persoonsgegevens in de FSV-applicatie.

In onze brief van 10 juli jl. over FSV hebben wij een breed onderzoek aangekondigd naar de wijze waarop de Belastingdienst persoonsgegevens verwerkt. In dit onderzoek zullen alle gegevensverwerkingen van de Belastingdienst worden beoordeeld en zal worden getoetst in hoeverre zij voldoen aan de eisen van de AVG, de Baseline Informatiebeveiliging Overheid en de Archiefwet. Het plan van aanpak voor dit onderzoek ontvangt uw Kamer zoals in de bijgevoegde brief is aangegeven op een later moment. In dit onderzoek zullen ook de risicomodellen en selectieregels (en daarmee de selectiecriteria) van de Belastingdienst worden doorgelicht. Mocht uit een van deze onderzoeken blijken dat de Belastingdienst wel gebruik heeft gemaakt van de etniciteit van burgers in zijn toezicht, dan zullen wij daar uiteraard gepaste maatregelen op nemen. Wij willen op dit moment niet vooruitlopen op deze maatregelen.

Vraag 47

Bent u het ermee eens dat de ingewikkelde en tijdrovende klus om de gedupeerde ouders uit de toeslagenaffaire te compenseren nog lastiger is, nu blijkt dat een deel van deze ouders ook van andere vormen van fraude worden verdacht? Welke oplossing met een spoedeisend karakter heeft u voor ogen?

¹² Aanbiedingsbrief FSV, 10 juli 2020

¹³ Kamerbrief Onderzoek FSV, 26 mei 2020

Antwoord vraag 47

Zoals ik tijdens het Algemeen Overleg van 21 augustus jl. met uw Kamer heb aangegeven, vergt het zorgvuldig helpen van gedupeerde ouders uit [de toeslagenaffaire](#) het [toeslagendossier](#) meer tijd dan aanvankelijk was ingeschat. Dit is gebleken uit de eerste 108 dossiers die in juli jl. tot uitbetaling zijn gekomen. Mijn motivatie, en die van de medewerkers binnen de Herstelorganisatie, om alle gedupeerde ouders te helpen is en blijft groot. Ik heb op dit moment geen reden te veronderstellen dat het behandelen van de dossiers van ouders in [de toeslagenaffaire](#) het [toeslagendossier](#) en het uitbetalen van compensatie vertraging oplopen door eventuele andere fraudeonderzoeken binnen de Belastingdienst waarin zij mogelijk voorkomen. In dit verband verwijs ik u ook naar het antwoord op vraag 41. In de Voortgangsrapportages zal ik uw Kamer periodiek informeren over de voortgang van de hersteloperatie.

Vraag 48

Kunt u aangeven waarom het ministerie van Financiën, sinds uw aanstelling als staatssecretaris, niet eerder openheid van zaken heeft gegeven over 'fraudejachten' naast de toeslagenaffaire, terwijl hier wel meermaals naar gevraagd is door Kamerleden?

Antwoord vraag 48

Wij hebben uw Kamer altijd zo transparant mogelijk geïnformeerd over eventuele zaken die mis zijn gegaan bij de fraudeaankpak van de Belastingdienst. Omdat wij ook zelf willen weten wat er aan de hand was en of er zaken niet goed zijn gegaan, hebben we extern onderzoek laten uitvoeren en gaan we nog nader onderzoek laten doen. Indien daar aanleiding toe was, zoals bijvoorbeeld bij project 1043, hebben wij direct maatregelen genomen en uw Kamer daarover geïnformeerd.

Vraag 49

Kunt u aangeven waarom de top van de Belastingdienst op het intranet van de Belastingdienst ('de Beeldkrant') een bericht voor belastingambtenaren heeft geplaatst, waarin zij aangeven dat de Belastingdienst een 'feitenonderzoek' doet naar 'de wijze waarop de Belastingdienst tussen 2012 en nu systeemfraude in de Inkomstenbelasting is tegengegaan'? Kunt u tevens aangeven wanneer u verwacht dat dit interne 'feitenonderzoek' afgerond zal worden en wanneer de resultaten met de Kamer gedeeld zullen worden?

Antwoord vraag 49

Dit bericht is op het intranet geplaatst na publicatie in TROUW en RTL nieuws, omdat de Belastingdienst vooraf geen reactie heeft kunnen geven op de publicatie lopende het feitenonderzoek. De Belastingdienst wilde eerst alle informatie over projectcode 1043 zorgvuldig in kaart brengen. Het onderzoek naar projectcode 1043 dient zorgvuldig uitgevoerd te worden. Het feitenrelaas is ondertussen afgerond en als bijlage meegestuurd bij de beantwoording van uw Kamervragen.

Vraag 50

Kunt u aangeven wat u voor ogen heeft om het zelfreinigende en zelfcorrigerende vermogen van Belastingdienst te verbeteren? Kunt u dit toelichten?

Antwoord vraag 50

Wij hechten belang aan het lerend vermogen van de organisatie. Het is in staat zijn om kritisch te reflecteren, lessen te trekken en die toe te passen in de toekomst. Wij willen dat dit vermogen verder wordt ontwikkeld binnen de Belastingdienst: dat praten over wat wel en ook wat niet goed is gegaan vanzelfsprekend wordt. Daarom is hier veel aandacht voor in het cultuurprogramma; ~~het afgelopen jaar~~ in de afgelopen maanden voerden medewerkers en leidinggevendenden in de hele organisatie intensief het gesprek over waar zij in het dagelijkse werk trots op zijn en waar verandering nodig is. Deze gesprekken zullen we ook de komende tijd blijven voeren.

Vraag 51

Bent u bereid alle interne stukken van de Belastingdienst en het ministerie van Financiën over de FSV te delen met de Kamer? Zo nee, waarom niet?

Antwoord vraag 51

Voor het antwoord op deze vraag verwijs ik naar het antwoord op vraag 19.

Vraag 52

Kunt u toezeggen dat de top van de Belastingdienst als gevolg van dit geheime project '1043' eventueel strafontslag zal krijgen, de leidinggevendenden voorwaardelijk strafontslag, en alle andere medeplichtige ambtenaren van de Belastingdienst een waarschuwing of berisping? Zo nee, waarom niet?

Antwoord vraag 52

Over eventuele maatregelen tegen individuele medewerkers doen wij geen mededelingen.

Vraag 53

Vindt u het niet schokkend dat ambtenaren willens en wetens burgers op zo een repressieve manier hebben aangepakt, zonder ze te informeren over het feit dat ze verdacht werden van fraude? Welke sancties heeft u ter beschikking? Welke sancties gaat u opleggen?

Antwoord vraag 53

De werkgever heeft op grond van hoofdstuk 15 van de cao Rijk 2020 de volgende straffen tot zijn beschikking:

- schriftelijke berisping
- vermindering van IKB-uren
- uitsluiten gedurende maximaal vier jaar van een periodieke salarisverhoging
- verplaatsing naar een andere werkplek.
- via de wettelijke mogelijkheden het dienstverband beëindigen.

Over eventuele maatregelen tegen individuele medewerkers doen wij geen mededelingen.

Vraag 54

Klopt het dat het niet om incidenten ging, maar dat het om (officieel) staand beleid ging, en de top van de Afdeling Inkomstenbelasting op de hoogte was? Kunt u tevens aangeven of de (toenmalige) [] en welke (toenmalige) staatssecretarissen en ministers van Financiën op de hoogte waren en wanneer zij hiervan op de hoogte zijn gesteld? Bent u bereid een tijdlijn hieromtrent te delen met de Kamer?

Antwoord vraag 54

Buiten de Belastingdienst staat dit project bekend onder benamingen als 'aankpak systeemfraude' of 'aankpak facilitators'. De bestrijding van systeemfraude vindt plaats binnen de wettelijke taak van de Belastingdienst en is een vast onderdeel van de uitvoerings- en toezichtstrategie. Dit is o.a. terug te vinden in het Jaarplan Belastingdienst 2019 – onderdeel Particulieren - 'Systeemfraude bestrijden'¹⁴. De Tweede Kamer is over de voortgang geïnformeerd in de eerste, tweede en derde Voortgangsrapportage over 2019. Vroege rapportage over het fenomeen systeemfraude, die naar de Kamer is gestuurd, is terug te vinden in o.a. het beheersverslag 2009 en 2010. Zie ook het feitenrelaas dat als bijlage is meegestuurd.

Vraag 55

Wat is uw zienswijze op de huidige vormen van risicoselectie bij de Belastingdienst? Kunt u dit toelichten?

Antwoord vraag 55

Het is voor de Belastingdienst onmogelijk om alle aangiften en verzoeken handmatig te beoordelen. Daarvoor is eenvoudigweg niet voldoende capaciteit beschikbaar. Daarom maakt de Belastingdienst voortdurend keuzes over waar de beschikbare capaciteit op wordt ingezet, langs de lijnen van de uitvoerings- en toezichtstrategie op basis van de handhavingsstrategie. Deze strategie richt zich op het voorkomen van fouten in de aangiften en verzoeken van burgers, door het gemakkelijk te maken om een goede aangifte en aanvraag te doen, bijvoorbeeld door de vooringevulde aangifte en door dienstverlening. Ook worden interventies zoveel mogelijk afgestemd op het gedrag van burgers en bedrijven en – bij bewust niet-naleven – op het afdwingen van naleving.

Daarbij maakt de Belastingdienst onder meer gebruik van selectieregels en risicomodellen om het toezicht te kunnen richten op de aangiften en verzoeken waar de kans op niet-naleving het grootst is. De deels geautomatiseerde risicoselectie van de Belastingdienst zorgt er voor dat veel aangiften en verzoeken snel aan een eerste beoordeling kunnen worden onderworpen. Hierdoor kunnen burgers en bedrijven in veel gevallen ook snel duidelijkheid krijgen over hun aangifte of verzoek. Burgers en bedrijven zijn hierbij gebaat.

Daarbij merken wij wel op dat het risicogestuurde toezicht door de Belastingdienst op een aantal punten moet worden verbeterd. Dit blijkt onder andere uit het onderzoeksrapport van de AP naar de Belastingdienst/Toeslagen en het onderzoek van KPMG in het kader van FSV. Hier gaan wij samen met de medewerkers de komende periode hard mee aan de slag. Een aantal verbetermaatregelen die wij in dat kader willen nemen, zijn hierboven reeds toegelicht.

Vraag 56

Deelt u de mening dat belastingbetalers het recht hebben, en een eerlijke kans dienen te krijgen, om zich tegen de aantijgingen/vermoedens van fraude te verweren? Zo nee, waarom niet?

¹⁴ Jaarplan Belastingdienst 2019

Antwoord vraag 56

Ja. Bij de beoordeling van de aangifte wordt de belastingplichtige gelegenheid geboden om te reageren op de voorgenomen beslissing van de inspecteur. Na vaststelling van de (navordering)aanslag staat de mogelijkheid van bezwaar open waarbij een heroverweging van het bestreden besluit door een andere inspecteur plaatsvindt. In deze fase kan de belastingplichtige ook gebruik maken van zijn recht om te worden gehoord. Indien de behandeling van het bezwaar niet leidt tot het gewenste resultaat kan de belastingplichtige beroep instellen waarbij de belastingplichtige het bestreden besluit en het handelen van de Belastingdienst in de eerdere fases kan voorleggen aan de belastingrechter.

Vraag 57

Bent u bereid te laten onderzoeken of alle dossiers van de burgers die verdacht werden van fraude met hun inkomstenbelasting, compleet zijn en tot op heden bewaard zijn gebleven en niet per ongeluk zijn vernietigd? Zo nee, waarom niet?

Antwoord vraag 57

Wij nemen de regels omtrent het bewaren van stukken in ~~acht en houden ons hierbij aan de archiefwet~~. Vooralsnog zijn er geen signalen dat zich onjuistheden hebben voorgedaan. Ik zie op dit moment dan ook geen aanleiding om dit verder te laten onderzoeken.

Vraag 58

Bent u bereid te laten onderzoeken hoeveel van de burgers die verdacht werden van fraude met hun inkomstenbelasting, op dit moment in een nijpende financiële situatie verkeren? Zo nee, waarom niet?

Antwoord vraag 58

Een dergelijk onderzoek is niet mogelijk, omdat niet in alle gevallen een directe link gelegd kan worden tussen de correctie van een aangifte inkomstenbelasting en een eventuele nijpende financiële situatie, waardoor identificatie van burgers niet plaats kan vinden.

Wanneer na beoordeling van de aangifte en de overgelegde bewijsstukken door de inspecteur wordt afgeweken van de aangifte, gebeurt dit met inachtneming van fiscale wet- en regelgeving. Wanneer de inspecteur voornemens is af te wijken van de ingediende aangifte dan zal hij de belastingplichtige daarvan in kennis stellen. Een eventuele reactie wordt beoordeeld en uiteindelijk leidt dit tot vaststelling van de aanslag. Deze definitieve aanslag is achtereenvolgens vatbaar voor bezwaar en beroep.

Er zijn geen signalen bekend dat bij belastingplichtigen die binnen de fiscale wet- en regelgeving wel recht hadden op een aftrekpost, deze aftrekpost niet is toegekend. Wel kan de hoogte van de aftrekpost zijn gecorrigeerd, in de gevallen wanneer slechts een deel van het opgevoerde bedrag als aftrekbaar werd beoordeeld of door een wettelijk forfait was beperkt.

Vraag 59

Op welke wijze zouden de Belastingdienst en het Ministerie van Financiën deze burgers, die op dit moment in een nijpende financiële situatie verkeren, kunnen helpen om uit deze 'nachtmerrie' te komen? Kunt u dit toelichten?

Antwoord vraag 59

Voor het antwoord op deze vraag verwijzen wij naar dat op vraag 58.

Vraag 60

Heeft u begrip voor de mening dat het onvoorstelbaar en onwijs scheef is, dat de Belastingdienst wel heel begripvol is bij het maken van geheime afspraken met bedrijven die belastingvoordelen toegeschoven krijgen ('rulings'), maar hardwerkende burgers niet op hetzelfde begrip van de Belastingdienst kunnen rekenen? Kunt u uw zienswijze hierop geven?

Antwoord vraag 60

Door middel van vooroverleg biedt de Belastingdienst de mogelijkheid aan bedrijven, en ook aan burgers, vooraf zekerheid te krijgen over de toepassing van wet- en regelgeving op het gebied van de Nederlandse belastingheffing. Het vooroverleg kan leiden tot een standpunt van de inspecteur over de manier waarop het recht in een specifiek geval zal worden toegepast. Dat gebeurt binnen de kaders van wet- en regelgeving, beleid en jurisprudentie. Zekerheid vooraf leidt voor een belastingplichtige dus niet tot een fiscaal gunstigere behandeling door de Nederlandse Belastingdienst dan de behandeling van eenzelfde feitencomplex achteraf.

Vraag 61

Kunt u uw zienswijze geven op de mentaliteit van de Belastingdienst en verklaren waar die blinde verbetenheid, de argwaan en de weerzin jegens burgers, van de Belastingdienst, vandaan komen? Kunt u dit toelichten?

Antwoord vraag 61

Deze kwalificaties laten wij voor rekening van de vragensteller.

Vraag 62

Bent u bereid te onderzoeken waarom de Belastingdienst bij burgers die verdacht werden van fraude ook vragen werden gesteld over privé-uitgaven die op hun bankafschriften stonden? Klopt het dat er vragen werden gesteld over geldopnames bij hun bank? Kunt u uw zienswijze geven op het feit dat er werd bedreigd dat, wanneer zij geen antwoord zouden geven op deze vragen, deze burgers hun recht op toeslagen zouden verliezen? 3)

Antwoord vraag 62

Wanneer dat voor een goed en volledig feitencomplex in het kader van de beoordeling van aangiften inkomstenbelasting nodig is, kunnen bankafschriften opgevraagd worden. Zo kan in het kader van een vermogensvergelijking, waarbij wordt beoordeeld of het mogelijk is geweest om bepaalde uitgaven te doen, ook vragen worden gesteld over privé-uitgaven. Wanneer de bankafschriften bij de desbetreffende bank worden opgevraagd dan dient die aanvraag gefiatteerd te worden door een afdelingshoofd. Een ander voorbeeld is de situatie waarin een aftrekpost van enige omvang contant betaald wordt; dan kan de inspecteur vragen stellen over de herkomst van het geld, waaronder bijvoorbeeld contante opnamen vanaf een bankrekening. Wanneer de herkomst van de gestelde contante uitgave niet duidelijk wordt gemaakt, kan dat een van de omstandigheden zijn die bijdragen aan het feit dat in fiscale zin niet aannemelijk wordt dat de uitgave daadwerkelijk is gedaan, dan wel tot de gedachte leiden dat er mogelijk sprake is van

andere niet aangegeven inkomsten of vermogensbestanddelen. Overigens is in recente uitspraken van rechtbanken en gerechtshoven ook naar voren gekomen dat dit steunbewijs in sommige gevallen benodigd is voor het door de belastingplichtige aannemelijk maken van geclaimde aftrekposten, conform de bewijslastverdeling in het belastingrecht.

Vraag 63

Bent u bereid te onderzoeken waarom de Belastingdienst bij burgers die verdacht werden van fraude ook vragen werden gesteld over giften aan goede doelen? Zo nee, waarom niet? 4)

Antwoord vraag 63

Nee. Systeemfraude kan zich ook voordoen door middel van aftrek van giften in een aangifte. Ten behoeve van de beoordeling van opgevoerde giften in een aangifte kan de inspecteur, als naar zijn oordeel feiten en omstandigheden dat rechtvaardigen, conform de bewijslastverdeling vragen om bewijsstukken en kan de inspecteur daar in het kader van het beoordelen van de aangifte ook vragen over stellen.

Vraag 64

Heeft u begrip voor het feit dat bij burgers het gezag van de Belastingdienst en het vertrouwen in de Belastingdienst steeds verder afbrokkelen en dat dit consequenties kan hebben voor de belastingmoraal (intrinsieke motivatie om de belastingregels na te leven)? Kunt u aangeven wat u zult ondernemen om het gezag en vertrouwen te herstellen? En wat u zult doen om te voorkomen dat de belastingmoraal de komende jaren verder zal wegzakken? 5)

Antwoord vraag 64

Vertrouwen van zowel burgers en bedrijven als medewerkers in onze dienst is van groot belang om aan de gewenste cultuur te kunnen werken. En ook zeker voor de belastingmoraal. Het herstel van het vertrouwen vraagt tijd. Het is daarom van groot belang dat de Belastingdienst lessen trekt uit het verleden; signalen vanaf de werkvloer moeten tijdig naar boven komen en serieus worden opgepakt door de top. Stap voor stap wordt nu gebouwd aan een stabiel functionerende organisatie met een professionele cultuur waardoor het vertrouwen van burgers en bedrijven moet herstellen. Daarom werken wij samen met de top van het ministerie en de Belastingdienst aan een verandering van de cultuur. Als resultaat zien wij een Belastingdienst die in verbondenheid toewerkt naar de gewenste dienstverlening waarin rechtstatelijk handelen centraal staat met daarbij nadrukkelijk oog voor de menselijke maat. Voor de acties die wij hiervoor in gang hebben gezet verwijzen we naar de Zomerbrief.

Vraag 65

Wat vindt u van het feit dat de vereniging van hoge ambtenaren (VHMF) een brandbrief (over het afbreukrisico van het vertrouwen in de Belastingdienst en zijn gezag) hebben verstuurd aan de pas aangetreden 6) Kunt u uw zienswijze hierover geven?

Antwoord vraag 65

De brief laat zien dat de betreffende ambtenaren betrokken zijn bij het functioneren van de Belastingdienst.

Vraag 66

Wat is uw zienswijze op het feit dat burgers eerder geneigd zijn beslissingen van de Belastingdienst in twijfel te trekken en zich ertegen te verzetten? Kunt u dit toelichten?

Antwoord vraag 66

Voor het antwoord op deze vraag verwijzen wij naar dat op vraag 64.

Vraag 67

Kunt u toelichten waarom de top van de Belastingdienst nauwelijks aandacht heeft besteed aan het rapport van de Nationale ombudsman 'Geen powerplay, maar fair play' en hier geen lering uit heeft getrokken?

Antwoord vraag 67

~~Met het genoemde rapport van de Nationale Ombudsman is zeer serieus omgegaan en alle adviezen zijn~~Naar aanleiding van het rapport van de Nationale Ombudsman is zeer serieus omgegaan met de genoemde adviezen en zijn alle adviezen, op basis van de destijds beschikbare kennis, gevolgd en tot uitvoering gebracht. Op basis van latere informatie bleek de gestelde problematiek omvangrijker, waarna de Belastingdienst haar (re)actie heeft bijgesteld.

Vraag 68

Vindt u ook, net als de Nationale ombudsman, dat de overheid een meewerkende overheid moet zijn, die het volk dient? Hoe kwalificeert u het hysterische optreden van de Belastingdienst in dit licht?

Antwoord vraag 68

Die visie deel ik met de Nationale Ombudsman. In onze brief van 27 februari jl.¹⁵ beschrijven we het toekomstbeeld van de Belastingdienst: een betrouwbare, benaderbare en behulpzame dienst. Een organisatie waarin niet alleen oog is voor het goed uitvoeren van de taak, maar ook voor de manier waarop we dat doen. Het is hierbij zowel van belang dat overheidsmechanismen betrouwbaar blijven voor burgers door fraude aan te pakken, als ~~dat het belangrijk is dat de~~ menselijke maat gehanteerd wordt wanneer hierover twijfel bestaat. In het verleden is gebleken dat het behouden van die balans uitdagingen met zich meebrengt. De Belastingdienst heeft hiervan geleerd zodat beter kan worden voldaan aan het toekomstbeeld zoals geschetst in het ~~rapport op de brief van~~ 27 februari.

Vraag 69

Kunt u aangeven of de ernst en urgentie van de misstanden bij de Belastingdienst inmiddels volledig doordrongen is bij de top van de Belastingdienst en het ministerie van Financiën?

Antwoord vraag 69

Zie het antwoord op vraag 6.

¹⁵ Kamerbrief Aanpak problemen Belastingdienst, Douane en Toeslagen, 27 februari 2020

Vraag 70

Kunt u uitsluiten dat de angst van precedentwerking qua afwikkeling van de toeslagenaffaire en 'project 1043' regeert op het ministerie van Financiën en bij de top van Belastingdienst? Kunt u dit toelichten?

Antwoord vraag 70

Er is geen sprake van de angst voor precedentwerking bij het Ministerie van Financiën en bij de top van Belastingdienst. Zoals eerder aangekondigd zullen wij indien daar aanleiding en noodzaak toe is passende herstelmaatregelen treffen.

Vraag 71

Wanneer verwacht u dat de Belastingdienst zal stoppen met de luiken verder te sluiten en daadwerkelijk zal beginnen met de problemen voortvarend bij de hand te nemen? Kunt u dit toelichten?

Antwoord vraag 71

Wij staan voor een professionele en open cultuur binnen de Belastingdienst die rechtstatelijk handelt. Signalen van onze medewerkers zijn cruciaal in het werken aan een transparante en open cultuur, en een rechtmatige dienstverlening. Binnen de dienst voeren we hier actief het gesprek over, onder meer via dialoogsessies waarin bespreken we de dilemma's en uitdagingen in ons werk bespreken. De gewenste cultuur is niet morgen gerealiseerd, maar hieraan werken samen met de organisatie heeft onze volste aandacht.

Voor de rest van de activiteiten op het gebied van leiderschap en cultuur verwijzen wij u naar de Zomerbrief.

Vraag 72

Kunt u ervoor zorgdragen dat er een volledig overzicht komt van de hoeveelheid toeslagen-stopzettingen, de hoeveelheid terugvorderingen en de totale bedragen die hiermee gemoeid zijn? Bent u in deze bereid om artikel 68 van de Grondwet na te leven?

Antwoord vraag 72

In de Toeslagen-systemen worden grondslagen en toekenningsbedragen bijgehouden. De aanleiding voor terugvorderingen wordt daarin echter niet vastgelegd. Daardoor is voor het totaal aan stopzettingen en terugvorderingen het onderscheid tussen de verschillende aanleidingen niet te maken zonder op individueel niveau de aanleiding te reconstrueren. De aanleiding kan zowel voortkomen uit het verzoek van de burger (bv. omdat deze opmerkt geen recht meer te hebben op een toeslag), een verschil in situatie van de burger ten opzichte van de aanvraag (bv. een gewijzigd inkomen), of op basis van toezicht vanuit de Belastingdienst/Toeslagen.

Op basis van ervaring in de afgelopen jaren krijgt circa de helft van de toeslagenontvangers te maken met een terugvordering. In de meeste gevallen is dit inkomensgerelateerd.

Bij de beantwoording van deze vragen stuur ik een overzicht mee van het aantal toeslagen per soort met daarbij de totale bedragen van uitbetaling en terugvordering.

Vraag 73

In hoeveel zaken wordt er op dit moment geprocedeerd door van fraude verdachte burgers? In hoeveel zaken hebben burgers sinds 2012 gelijk gekregen en in hoeveel zaken heeft de Belastingdienst gelijk gekregen?

Antwoord vraag 73

Het is niet mogelijk om aantallen te noemen van procedures waarin wordt geprocedeerd door burgers die van fraude zijn verdacht. De Belastingdienst houdt in een systeem gerechtelijke uitspraken bij waarbij de Belastingdienst partij is, per belastingmiddel, op rijksbelastingniveau. De zaken van vóór 2015 zijn in een ouder systeem opgenomen waaruit het niet mogelijk is een betrouwbare uitdraai te maken. Er wordt niet geregistreerd wie een zaak gewonnen heeft, maar alleen of een (hoger) beroep (gedeeltelijk) (on)gegrond of niet-ontvankelijk is verklaard of is ingetrokken.

Vraag 74

Hoeveel hebben de lopende rechtszaken inmiddels gekost aan griffie- en advocaatkosten? Hoeveel heeft de Staat inmiddels aan kosten gemaakt bij de Landsadvocaat?

Antwoord vraag 74

In procedures met betrekking tot project 1043 wordt geen gebruik gemaakt van de Landsadvocaat.

Vraag 75

Hoeveel burgers zijn door het ingrijpen van Belastingdienst in de bijstand of een andere uitkering terechtgekomen?

Antwoord vraag 75

Deze vraag kunnen wij niet beantwoorden omdat daar geen registratie van wordt bijgehouden.

Vraag 76

Deelt u de mening dat de overheid niet in zichzelf gekeerd moet zijn, maar ontlastende signalen, die burgers vrijpleiten, serieus moet nemen?

Antwoord vraag 76

Ja.

Vraag 77

Deelt u de mening dat de inrichting van de Belastingdienst chaotisch is, en dat deze dienst in zichzelf gekeerd is? Wat gaat u hieraan doen?

Antwoord vraag 77

Nee.

Vraag 78

Is het volgens u gerechtvaardigd te stellen dat de Belastingdienst een onbestuurbare en onverbeterlijke organisatie is en vergelijkbaar met een stuurloze en zinkende olietanker, die niet of nauwelijks meer bij te sturen is?

Antwoord vraag 78

Nee.

Vraag 79

Is de stelling gerechtvaardigd dat we eigenlijk rechtstreeks op een parlementaire enquête afstevenden, waarin alle verantwoordelijken in de loop der jaren op het matje zullen moeten komen?

Antwoord vraag 79

Het instellen van een parlementaire enquête is een recht van uw Kamer.

Vraag 80

Deelt u de mening dat het structureel kwakkelen van de Belastingdienst niet alleen begonnen is in 2006, met de invoering van de Toeslagen, maar dat de neergang van de dienst eigenlijk al begonnen is bij de brede belastingherziening in 2001?

Antwoord vraag 80

Nee, die mening deel ik niet.

Vraag 81

Klopt het dat in 2001 begonnen is met het veel meer gebruik maken van steekproeven, in plaats van 100%-controle?

Antwoord vraag 81

Ook voor 2001 was geen sprake van 100%-controle. De Belastingdienst heeft niet voldoende capaciteit beschikbaar om alle aangiften en verzoeken handmatig te beoordelen. De Belastingdienst moet daarom risicogericht werken. De Belastingdienst maakt daarom al vele jaren met behulp van geautomatiseerde processen een selectie in de aangifte. De mogelijkheden daartoe zijn in de jaren steeds verder uitgebreid. Het toepassen van steekproeven en deelwaarnemingen maakt onderdeel uit van het risico gestuurd toezicht.

Vraag 82

Kunt u uitsluiten dat er naast de zwarte lijsten (toeslagenaffaire), de FSV en Project 1043 nog andere zwarte lijsten bestaan?

Antwoord vraag 82

Zoals beschreven in de brief van 10 juli¹⁶ wordt er binnen de Belastingdienst naast reguliere applicaties ook gebruik gemaakt van (ongestructureerde) gegevens in de vorm van lijsten, extracten en lokaal ontwikkelde applicaties (LOA's). Deze gegevens worden door medewerkers op de persoonlijke omgeving of op samenwerkingsgebieden opgeslagen en gedeeld en zijn niet bedoeld voor risicosignalen en fraudeverdenkingen. Het is echter niet uit te sluiten dat hierin nog risicosignalen en fraudeverdenkingen aanwezig zijn.

Daarom is besloten om een grondige, dienstbrede analyse uit te voeren waarbij het gehele applicatie- en gegevenslandschap wordt doorlopen of zich nog onbekende registraties van verouderde of subjectieve risicosignalen bevinden, inclusief vrije tekstvelden.

Vraag 83

Op basis van welke criteria zijn deze zwarte lijsten samengesteld? Wie nam hierin beslissingen? Zijn dit besluiten in de zin van de Algemene wet bestuursrecht (Awb), waar bezwaar en beroep tegen mogelijk is? Waarom is niemand hierover geïnformeerd? Kunt u dit alsnog doen?

Antwoord vraag 83

Voor het antwoord op deze vraag verwijzen wij naar de in vraag 82 genoemde analyse.

Vraag 84

Hoe kan iemand van een zwarte lijst of project 1043 afkomen? Welke procedure gaat u hiervoor inrichten?

Antwoord vraag 84

De signalering binnen het project 1043 wordt opgevoerd om de aangiften van deze belastingplichtige gedurende vijf volgende belastingjaren te kunnen uitwerpen voor nadere beoordeling. Blijkt een aangifte bij de aanslagregeling van een later jaar juist te zijn (dus geen correctie, maar volledig te volgen), dan wordt het behandelvoornemen verwijderd (deblokkering) zodat de volgende aangifte niet meer om deze reden zal worden uitgeworpen. Dit om te voorkomen dat aangiften van die belastingplichtigen ten onrechte om deze reden worden uitgeworpen.

Wel kan het voorkomen dat aangiften van belastingplichtigen over een later belastingjaar worden beoordeeld om het aangiftepatroon van bepaalde facilitators te volgen. Deze systematiek kan ertoe leiden dat opnieuw een behandelvoornemen kan worden opgevoerd voor een volgend belastingjaar.

Vraag 85

¹⁶ Aanbiedingsbrief FSV, 10 juli 2020

Hoeveel van de benadeelde burgers van project 1043 hebben een dubbele nationaliteit? Kunt u anders aangeven welk percentage van de ouders een dubbele nationaliteit heeft? Zo nee, waarom niet?

Antwoord vraag 85

Het gaat hier om burgers waarvan de aangifte extra gecontroleerd werd, niet om directe financiële benadeling. Informatie over dubbele nationaliteit is op 23 juli 2015 verwijderd uit het BVR- zie hierover het antwoord op vraag 7. Dit kan in specifieke gevallen anders liggen, als de burger twee niet-Nederlandse nationaliteiten heeft.

Tot 23 juli kon de dubbele nationaliteit gebruikt worden in query's. Query's zijn opgesteld voor bepaalde doeleinden en vormen daardoor een gefragmenteerde bron van informatie en een deel van de resultaten uit query's van voor juli 2015 is inmiddels verwijderd. Daardoor kunnen deze informatiebronnen niet gebruikt worden om een volledig en betrouwbaar beeld te krijgen van de aantallen burgers met een dubbele nationaliteit. Hierdoor kan dan ook niet worden aangegeven hoeveel burgers in het project 1043 een dubbele nationaliteit hadden.

Met opmerkingen

Op losse schroeven

Vraag 86

Deelt u de mening dat de Discriminerende Overheid heel ver af staat van de Dienstbare Overheid, die ons voor ogen zou moeten staan

Antwoord vraag 86

Deze mening delen wij. Wij keuren discriminatie ten strengste af.

Vraag 87

Bent u bereid om een diepgaand onderzoek te gelasten naar het gebruik van etniciteit als criterium, oftewel het discrimineren op etniciteit? En bent u bereid om, indien discrimineren op etniciteit inderdaad het geval blijkt te zijn geweest, strafrechtelijke aangifte te doen van discriminatie?

Antwoord vraag 87

Voor het antwoord op deze vraag verwijzen wij naar dat op vraag 46.

Vraag 88

Is uw aangifte van beroepsmatig discrimineren en knevelarij van mei 2020 inmiddels in behandeling genomen door het OM? In welke fase bevindt dit zich?

Antwoord vraag 88

Het OM heeft ons gemeld dat de aangifte in behandeling is. Verder kan het OM geen mededelingen over individuele zaken doen.

Vraag 89

Klopt het dat de afdeling van de Belastingdienst die de inkomstenbelasting uitvoert de inkomensgegevens van bijna iedereen heeft? Klopt het dat deze inkomensgegevens vaak pas na vele jaren bij de Afdeling Toeslagen terecht komen, die dan vervolgens tot terugvordering overgaat, tot grote ergernis van de toeslaggerechtigden?

Antwoord vraag 89

De Belastingdienst is houder van de Basisregistratie inkomen (art. 21 Algemene wet inzake rijksbelastingen). In dit register wordt het inkomen vastgelegd van alle burgers. Daarnaast krijgt de Belastingdienst bijvoorbeeld actuele inkomensgegevens van het UWV. Dat betekent echter niet dat van iedereen de actuele inkomensgegevens beschikbaar zijn. Het komt bijvoorbeeld voor dat personen om uiteenlopende redenen uitstel vragen en krijgen voor de aangifte inkomstenbelasting of dat er wordt nagevorderd, waardoor definitieve inkomensgegevens pas later bekend zijn.

Nee, dat klopt niet. Toeslagen verkrijgt gedurende het jaar doorlopend inkomensgegevens. Op basis van deze gegevens kan Toeslagen voor een aantal toeslaggerechtigden bijvoorbeeld al gedurende het toeslagjaar het voorschot aanpassen. Daarnaast kan de belanghebbende zelf de inkomensgegevens aanpassen, zodat het voorschot op het actuele inkomen gebaseerd is. Zo kunnen (hoge) terugvorderingen worden voorkomen. Het komt echter voor dat inkomensgegevens pas later bekend zijn. Hierbij verwijzen wij naar het antwoord op vraag 56. Voor de volledigheid wijzen wij erop dat ook andere factoren een rol kunnen spelen bij terugvorderingen. Zo kan het (wisselend) aantal opvanguren bij de kinderopvangtoeslag ook een belangrijke rol spelen.

Vraag 90

Hoe kunt u bewerkstelligen dat deze inkomensgegevens veel sneller tussen de beide delen van de Belastingdienst worden gedeeld? Het is toch bizar dat de ene hand van de Belastingdienst niet weet wat de andere hand doet?

Antwoord vraag 90

Voor het antwoord op deze vraag verwijzen wij naar dat op vraag 89.

Vraag 91

Deelt u de mening dat de Belastingdienst inmiddels de slechtst functionerende overheidsdienst van Nederland? Zo nee, waarom niet?

Antwoord vraag 91

Deze appreciatie laten wij aan de vragensteller.

Vraag 92

Deelt u de mening dat er bij de Belastingdienst sprake is van een moeilijk uit te roeien zieke cultuur, een gesloten systeem waarin het kennelijk normaal wordt gevonden om wettelijke, morele en ethische grenzen te overschrijden? Zo nee, waarom niet?

Antwoord vraag 92

Voor het antwoord op deze vraag verwijzen wij naar dat op vraag 71.

Met opmerkingen

Gewezen wordt op aanpassingen die Toeslagen doorvoert en dat toeslaggerechtigde zelf wijziging kan doorvoeren.

Dat laat onverlet dat er toch echt wel situaties zijn waarin beide niet gebeurt en dat inkomen inderdaad pas laat wordt vastgesteld door P en doorgegeven aan T waarna T definitieve toekenning berekend.

Sowieso start definitief toekennen altijd rond de zomer van het jaar NA het toeslagjaar waar DT betrekking op heeft. Als P langer nodig heeft, kom je al snel in de situatie die DENK beschrijft en die dus naar mijn mening klopt.

Uiteraard niet voor het overgrote deel van de toeslagenpopulatie, maar gelet op de omvang gaat het bij een miniem percentage al om een behoorlijk aantal mensen en daar heeft DENK vast een paar voorbeelden van...

Vraag 93

Wat gaat u doen om de zieke cultuur, het gesloten systeem waarin het kennelijk normaal wordt gevonden om wettelijke, morele en ethische grenzen te overschrijden, uit te roeien? Kunt u dit toelichten?

Antwoord vraag 93

Voor het antwoord op deze vraag verwijzen wij naar dat op vraag 71.

Vraag 94

Wat gaat u doen om te voorkomen dat leidinggevend en bij de Belastingdienst nog langer ambtenaren stimuleren om wettelijke, morele en ethische grenzen te overschrijden? Kunt u dit toelichten?

Antwoord vraag 94

Voor het antwoord op deze vraag verwijzen wij naar dat op vraag 71.

Vraag 95

Kunt u uw zienswijze geven op het feit dat mensenrechtenorganisatie Amnesty stelt dat artikel 1 van de Grondwet belangrijker is dan een grotere pakkans? 7)

Antwoord vraag 95

Zoals wij eerder hebben aangegeven past discriminatie niet bij de Belastingdienst. Het recht op gelijke behandeling weegt daarom voor ons inderdaad zwaarder dan een grotere pakkans.

Vraag 96

Wat is uw zienswijze op de stelling van Amnesty, dat etnisch profilerende medewerkers van de Belastingdienst moeten worden gestraft? 8)

Antwoord vraag 96

Het is vast beleid dat wij geen uitspraken doen over personele aangelegenheden.

2020Z13657

Vragen van het lid Leijten (SP) aan de staatssecretaris van Financiën - Fiscaliteit en Belastingdienst over de fraudejacht bij de inkomstenbelasting (ingezonden 7 juli 2020)

Vraag 1

Sinds wanneer bent u bekend met de code 1043 in relatie tot fraudebestrijding bij de inkomstenbelasting?

Antwoord vraag 1

Eind april ben ik, tijdens achtergrondgesprekken met journalisten van Trouw en RTL Nieuws, op de hoogte gesteld van het feit dat er in het kader van de uitvoerings- en handhavingsstrategie bij de inkomstenbelasting gebruik wordt gemaakt van projectcode 1043.

Vraag 2

Sinds wanneer bent u bekend met de werking van Combiteam Aanpak Facilitators (CAF)-onderzoeken buiten Toeslagen die mogelijk vooringenomen zijn?

Antwoord vraag 2

Sinds mijn aantreden als staatssecretaris ben ik bekend met het Combiteam Aanpak Facilitators en de onderzoeken buiten Toeslagen. Ik ben niet bekend met enige vorm van vooringenomenheid bij activiteiten van het CAF-team buiten Toeslagen.

Vraag 3

Hoeveel mensen staan op de uitworplijst 1043?

Antwoord vraag 3

Voor de belastingjaren 2010-2019 is vastgesteld dat de aangiften van circa 170.000 belastingplichtigen te maken hebben gehad met project 1043 voor één of meer belastingjaren.

Vraag 4

Kunt u aangeven hoe mensen op de uitworplijst kwamen en hoe zij geïnformeerd werden over de reden van controle van hun aangifte?

Antwoord vraag 4

Iedere ingediende aangifte inkomstenbelasting wordt in het Aanslagbelastingensysteem door de selectiemodule gehaald. In het geval voor een aangifte een behandelvoornemen is opgenomen door middel van de aanduiding 'uitworp gewenst', wordt deze aangifte geselecteerd voor behandeling. De aanduiding 'uitworp gewenst' kan worden opgevoerd aan de Poort, waar de binnengekomen aangiften op basis van query's worden beoordeeld. Als de beoordeling van een aangifte leidt tot een vermoeden van (systeem)fraude of een verhoogd risico daarop, heeft de Poort de mogelijkheid tot het opvoeren van twee soorten AKI's: AKI 1043 en AKI 1044. De AKI 1043 staat voor aangiften van belastingplichtigen waarbij vermoedelijk sprake is van individuele fraude dan wel georganiseerde fraude via een facilitator. De AKI 1044 staat voor aangiften van

belastingplichtigen waarvan de fiscaal dienstverlener of facilitator in een strafrechtelijk onderzoek is betrokken. Door deze opgenomen AKI's worden de aangiften herkend door de selectiemodule en via uitworp gewenst voor behandeling verder geleid naar een Intensief Toezicht Team binnen de directie Particulieren.

Naast het opvoeren door de Poort, kan een AKI 1043 in een enkel geval ook worden opgevoerd door een behandelaar. Dit kan zich bijvoorbeeld voordoen als een behandelaar uit een regulier toezichtteam een aangifte ter beoordeling van een reguliere (niet AKI 1043 of 1044) uitworpreden krijgt aangeboden, maar die naar zijn professionele oordeel kenmerken bevat die kunnen wijzen op systeemfraude. Het Intensief Toezicht Team neemt dan de behandeling over van deze behandelaar van het reguliere team.

Indien de aangifte behandeld wordt en er een voornemen tot afwijken van de aangifte is, wordt de belastingplichtige in alle gevallen schriftelijk in kennis gesteld van (het voornemen tot) afwijking.

Er wordt een vragenbrief gestuurd naar de belastingplichtige om aanvullende (originele) stukken te leveren die van belang kunnen zijn bij het beoordelen van de aangifte.

Vraag 5

Klopt het dat mensen jaar na jaar te maken konden krijgen met controle? In hoeverre is dit proportioneel geweest?

Antwoord vraag 5

De aan de Poort opgevoerde AKI's krijgen een maximale looptijd van vijf jaar. Deze signalering wordt opgevoerd om de aangiften van deze belastingplichtige gedurende vijf volgende belastingjaren te kunnen uitwerpen voor nadere beoordeling. Blijkt iemands aangifte bij de aanslagregeling van een later jaar juist te zijn (dus geen correctie, maar volledig te volgen) of blijkt na de 'detectie aan de poort' geen verhoogd risico op systeemfraude aanwezig te zijn, dan wordt de AKI verwijderd (gedeblokkeerd) zodat zijn volgende aangifte niet meer om deze reden zal worden uitgeworpen. Deze deblokkering dient om te voorkomen dat aangiften meer dan één jaar ten onrechte in het project 1043 worden betrokken.

Indien een belastingplichtige echter persisteert in het in aftrek brengen van bedragen die (gedeeltelijk) niet aftrekbaar zijn, zal de AKI-code 1043 niet worden verwijderd en worden de aangiften van belastingplichtige over latere belastingjaren ook uitgeworpen. Voor de beoordeling van de AKI 1043 wordt de belastingplichtige vervolgens op de reguliere manier gevraagd om de opgevoerde aftrekpost te onderbouwen middels (originele) bescheiden en betalingsbewijzen.

Ondanks verwijdering van de AKI-code kan het voorkomen dat aangiften van belastingplichtigen in een later belastingjaar aan de Poort worden beoordeeld om het aangiftepatroon van bepaalde facilitators te volgen. Vanwege deze systematiek kan een aangifte waarvan de AKI 1043 was verwijderd over een volgend belastingjaar een check krijgen die opnieuw kan leiden tot opvoeren van een AKI 1043 of een AKI 1044.

Vraag 6

Welke andere uitworplijsten zijn er die werking hebben als ware het een zwarte lijst?

Antwoord vraag 6

Zoals beschreven in de brief van 10 juli¹⁷ wordt er binnen de Belastingdienst naast reguliere applicaties ook gebruik gemaakt van (ongestructureerde) gegevens in de vorm van lijsten, extracten en lokaal ontwikkelde applicaties (LOA's). Deze gegevens worden door medewerkers op de persoonlijke omgeving of op samenwerkingsgebieden opgeslagen en gedeeld en zijn niet bedoeld voor risicosignalen en fraudeverdenkingen. Het is echter niet uit te sluiten dat hierin nog risicosignalen en fraudeverdenkingen aanwezig zijn.

Daarom is besloten om een grondige, dienstbrede analyse uit te voeren waarbij het gehele applicatie- en gegevenslandschap wordt doorlopen of zich nog onbekende registraties van verouderde of subjectieve risicosignalen bevinden, inclusief vrije tekstvelden.

Vraag 7

Is er intern aan de bel getrokken over uitworplijsten die de werking van een zwarte lijst hebben?

Antwoord vraag 7

Dit aspect wordt meegenomen in de bij vraag 6 genoemde inventarisatie.

Vraag 8

Kunt u de gespreksinstructies van de BelastingTelefoon om mensen te woord te staan die onderwerp waren van fraudeonderzoeken, van CAF, zowel binnen Toeslagen als daarbuiten, als ook van uitworplijsten als 1043, naar de Kamer sturen?

Antwoord vraag 8

De belastingtelefoonmedewerkers gebruiken voor het verstrekken van informatie aan belastingplichtige en bedrijven een dialoogondersteuning en kunnen daarnaast een aantal informatiesystemen raadplegen. De basislijn is dat belastingtelefoonmedewerkers bij een telefonisch verzoek om informatie niet een signaal krijgen of eerst nagaan of een belastingplichtige of bedrijf betrokken is bij een toezicht- of fraudezaak. In beginsel zullen belastingplichtigen en bedrijven dus antwoord krijgen op vragen die worden gesteld, waarbij de algemene instructie is dat de belastingtelefoonmedewerkers informatie verstrekken aan belastingplichtigen en bedrijven waarover belastingplichtigen en bedrijven zelf ook (kunnen) beschikken. Wel zijn er bij de Belastingtelefoon nadere instructies voor het informeren bij project 1043. Deze instructies zijn als bijlage meegestuurd.

Nota bene: de bijlagen Bijlage 7 "Criteria niet opstarten AVA-proces aangifte IB" en Bijlage 8 "DO 1043/1044" reppen van project 1043/1044 waar AKI-code 1043/1044 wordt bedoeld. Hier is voor gekozen om in gesprek met belastingplichtigen gewoon taalgebruik te hanteren.

Vraag 9

Kunt u de handboeken voor de zogeheten AKI's naar de Kamer sturen?

Antwoord vraag 9

Ja, de Handleiding ABS Beheertaken is als bijlage meegestuurd.

¹⁷ Aanbiedingsbrief FSV, 10 juli 2020

Vraag 10

Welke methoden gebruikt de Belastingdienst in zijn wens fraude aan te tonen? Is dit enkel boekencontrole en het uitvragen van gegevens, of zijn er ook andere methoden, zoals het plaatsen van spyware in computers van bijvoorbeeld mensen die veel aangiften doen? Kunt u uw antwoord toelichten?

Antwoord vraag 10

Voor de bestrijding van systeemfraude hanteert de Belastingdienst verschillende methoden. Dit gebeurt met name middels de hiervoor beschreven controles aan de Poort, reguliere risicoselectie, de aanpak van facilitators door het CAF (Combiteam Aanpak Facilitators) en de samenwerking met externe (overheids)organisaties.

Door middel van controles aan de Poort kunnen vroegtijdig aan de hand van diverse soorten gegevens en contra-informatie onjuiste uitbetalingen van gelden worden voorkomen.

Voor uitgeworpen aangiften die worden geselecteerd voor een inhoudelijke beoordeling, geldt dat aanvullende bewijsstukken en gegevens kunnen worden opgevraagd. Indien stukken worden opgevraagd, wordt de aangifte na ontvangst van de gevraagde bewijsstukken beoordeeld op fiscale juistheid aan de hand van alle relevante gegevens (waaronder de overgelegde bewijsstukken). In geval van afwijking van de ingediende aangifte wordt belastingplichtige in kennis gesteld van (het voornemen tot) afwijking. Een eventuele reactie wordt beoordeeld en uiteindelijk leidt dit tot vaststelling van de aanslag. Deze definitieve aanslag is achtereenvolgens vatbaar voor bezwaar en beroep.

De samenwerking met andere overheidsorganisaties en private partijen, zoals banken, de Financial Intelligence Unit (FIU) en het Anti Money Laundering Centre (AMLC), is bedoeld om fraude te bestrijden, de compliance te verhogen, eventueel witwassen te bestrijden en ervaring op te doen met publiek-private informatiedeling en samenwerking.